

T.C. MALTEPE ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
PSİKOLOJİ ANABİLİM DALI
KLİNİK PSİKOLOJİ PROGRAMI

ORTA YETİŞKİNLİKTE EVLİLİK UYUMU İLE
BENLİK SAYGISI VE
BAĞLANMA STİLLERİ ARASINDAKİ
İLİŞKİNİN SAPTANMASI

YÜKSEK LİSANS TEZİ

PINAR TURANLI

081106107

İstanbul, Ekim 2010

T.C. MALTEPE ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
PSİKOLOJİ ANABİLİM DALI
KLİNİK PSİKOLOJİ PROGRAMI

ORTA YETİŞKİNLİKTE EVLİLİK UYUMU İLE
BENLİK SAYGISI VE
BAĞLANMA STİLLERİ ARASINDAKİ
İLİŞKİNİN SAPTANMASI

YÜKSEK LİSANS TEZİ

PINAR TURANLI

081106107

Danışman Öğretim Üyesi:
Prof. Dr. Nermin ÇELEN

İstanbul, Ekim 2010

ÖNSÖZ

Günümüz dünyası teknoloji, ekonomi ve iklim koşulları gibi unsurların etkisiyle hızla değişmektedir. Bu değişim bireylerden ailelere toplumun her katmanına sirayet etmektedir. Kadın-erkek ilişkileri de bu değişim rüzgarına kapılmaktadır. Sıkça duyduğumuz ve kimisine de şahit olduğumuz boşanma vakalarındaki artış beni özellikle evlilik uyumu üzerine düşünmeye yöneltmiştir.

Bu merakla başladığım çalışmamda bana her zaman destek olan ve yol gösteren hocam ve tez danışmanım Prof. Dr. Nermin ÇELEN'e içten teşekkürlerimi sunarım. Ayrıca, çalışma süresi boyunca bana hem akademik hem manevi destek veren annem Ayşe TURANLI'ya teşekkür ederim.

Son olarak, dostlarıma ve arkadaşlarıma beni destekledikleri için teşekkür ederim.

Pınar TURANLI

Ekim, 2010

ABSTRACT

Researches put forward that attachment styles which are among the individual variables affecting the marriage compatibility are associated with the link established by the individual with the mother in childhood. The attachment style also plays a determinative role in the individual's bilateral relations built in the adult life. Besides this the self respect level of the individual is considered as a factor determining on what platform he/she perceives both himself/herself and the person he/she builds romantic relation with. This study has been planned to analyze the correlation of couple compatibility with attachment styles and self respect. Couple compatibility and self respect were reviewed also according to gender, age, educational status, working status and parent statuses of persons, which are among the demographic variables. The couple compatibility which was also identified as marriage compatibility in the study is a factor that affects both the familial order and social life outside the family. Demographic characteristics of the participants which were thought to be related to marriage compatibility were also studied in addition to the attachment style and self respect

The group of the study is formed by 116 married people aged 35 to 55 and residing in Istanbul. Personal Information Form was given to the participants to identify their demographic characteristics and parent statuses. The participants were given Rosenberg Self-Esteem Scale (R-SSS) to measure their self respect, Dyadic Adjustment Scale (DAS) to measure couple compatibility, and Relationship Scales Questionnaire (RSQ) to determine their attachment styles.

A statistically significant correlation was found between the self respect and couple compatibility levels of the participants. The couple compatibility level was determined to decrease as fearful and preoccupied attachment levels increase. There is negative relationship between the obsessive attachment level and the self respect level. No significant correlation was found in the study between age group, gender and education, and couple compatibility level. Couple compatibility of the participants whose parents have never thought about getting separated and, the couple compatibility of the participants whose parents have always thought about getting separated were both high..

Couple compatibility levels of the participants whose parents have frequently had arguments were low. No significant correlation was found between love of the parents to each other and the couple compatibility level. Self respect levels of the participants of different age groups were comparable. No significant correlation was found between gender and self respect level. A significant correlation was found between the educational level and self respect of the participants. No significant correlation was found between self respect and working status. No statistically correlation was found between argument frequency of the participant's parents and the individuals' affection level from argument, and their self respect.

The participants whose parents enjoy activities outside home together were determined not to show the similar compatible behavior in their marriages.

Keywords: Dyadic adjustment, attachment styles, self respect.

ÖZET

Evlilik uyumunu etkileyen bireysel değişkenler arasında yer alan bağlanma stilleri, kişinin ilk çocukluk çağlarında anneye kurduğu bağla ilişkilidir. Sahip olunan bağlanma stili yetişkin yaşamında kurduğu ikili ilişkilerde belirleyici rol oynamaktadır. Ayrıca kişinin benlik saygısı düzeyi, hem kendini hem de romantik ilişki kurduğu kişiyi nasıl bir düzlemde algıladığını belirleyen bir etken olarak ele alınmaktadır. Bu araştırmada, evli çiftlerde çift uyumunun bağlanma biçimleri ve benlik saygıları arasındaki ilişki araştırılmıştır. Ayrıca çift uyumu ve benlik saygısı, demografik değişkenlerden cinsiyet, yaş, eğitim durumu, çalışma durumu ve kişilerin ebeveyn durumlarına göre incelenmiştir. Çalışmada evlilik uyumu olarak da tanımlanan çift uyumu, hem aile içi düzeni hem de aile dışı sosyal yaşamı etkileyen bir unsurdur. Bağlanma stili ve benlik saygısı dışında katılımcıların demografik özelliklerinin de evlilik uyumuyla olan ilişkisi incelenmiştir.

Araştırmanın örneklem grubunu, İstanbul'da ikamet eden 35-55 yaş arası evli, 116 kişi oluşturmaktadır. Katılımcıların demografik özellikleri ve ebeveyn durumlarını tanımlamak için Kişisel Bilgi Formu verilmiştir. Katılımcılara benlik saygısı ölçümü için, Rosenberg Benlik Saygısı Ölçeği (R-BSÖ); çift uyumu ölçümü için Çift Uyum Ölçeği (ÇUÖ) ve bağlanma biçimlerini belirlemek için de İlişki Ölçekleri Anketi (İÖA) verilmiştir.

Katılımcıların benlik saygısı ve çift uyum düzeyleri arasında istatistiksel olarak anlamlı bir ilişki saptanmıştır. Korkulu ve saplantılı bağlanma düzeyleri arttıkça, çift uyum düzeyinin azaldığı belirlenmiştir. Benlik saygı düzeyi düştükçe, saplantılı bağlanma düzeyinin arttığı saptanmıştır. Araştırmada yaş grubu, cinsiyet ve eğitim ile çift uyum düzeyi arasında anlamlı bir ilişki bulunmamıştır. Anne-babaları hiçbir zaman ayrılmayı düşünmeyen katılımcıların kendi çift uyum düzeyleri yüksek çıkarken aynı zamanda, her zaman ayrılmayı düşünen katılımcıların da çift uyum düzeyleri yüksek çıkmıştır.

Ebeveyni sık kavga eden katılımcıların çift uyum düzeyi düşük çıkmıştır. Anne-babanın birbirine sevgi göstermesi ile çift uyum düzeyi arasında anlamlı bir ilişki saptanmamıştır. Farklı yaş gruplarındaki katılımcıların benlik saygı düzeyleri benzerlik göstermiştir. Cinsiyet ve benlik saygısı düzeyi arasında anlamlı bir ilişki saptanmamıştır. Katılımcıların eğitim düzeyi ile benlik saygıları arasında anlamlı bir ilişki belirlenmiştir. Benlik saygısı ve iş durumu arasında anlamlı ilişki saptanmamıştır. Katılımcıların anne-baba kavga etme sıklığı ve kişilerin kavgadan etkilenme düzeyleri ile benlik saygıları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir ilişki bulunmamıştır.

Ebeveyni ev dışı faaliyetleri beraber geçiren katılımcıların, kendi evliliklerinde benzer uyumlu davranışı göstermediği saptanmıştır.

Anahtar Sözcükler: Çift uyumu, bağlanma stilleri, benlik saygısı.

İÇİNDEKİLER

ÖNSÖZ	iii
ABSTRACT.....	iv
ÖZET.....	v
İÇİNDEKİLER.....	vi
TABLolar LİSTESİ.....	viii
1. GİRİŞ.....	1
1.1 Evlilik Tanımı.....	4
1.1.1 Evlilik Tarihçesi.....	6
1.1.2 Türkiye’de Aile Yapısı.....	7
1.1.3 Evlilik Uyumu.....	8
1.2 Benlik Saygısı.....	10
1.3 Bağlanma	12
1.3.1 İçsel Çalışan Modeli.....	14
1.3.2 Yetişkin Bağlanma Stilleri.....	14
1.4 Konuyla İlgili Yurtiçi ve Yurtdışı Yapılan Çalışmalar.....	18
1.4.1 Evlilik Uyumu ile İlgili Yurtiçi ve Yurtdışı Yapılan Çalışmalar.....	18
1.4.2 Benlik Saygısı ile İlgili Yurtiçi ve Yurtdışı Yapılan Çalışmalar.....	22
1.4.3 Bağlanma ile İlgili Yurtiçi ve Yurtdışı Yapılan Çalışmalar.....	26
1.5 Araştırmanın Amacı.....	29
1.6 Araştırmanın Önemi.....	30
2. YÖNTEM.....	32
2.1 Örneklem.....	32
2.2 Veri Toplama Araçları.....	32
2.2.1 Kişisel Bilgi Formu.....	32

2.2.2 Rosenberg Benlik Saygısı Ölçeği	33
2.2.3 İlişki Ölçekleri Anketi.....	33
2.2.4 Çift Uyum Ölçeği.....	34
2.3 İşlem.....	35
3. BULGULAR.....	37
4. TARTIŞMA.....	68
5. KAYNAKLAR.....	76
6. EKLER.....	84
7. ÖZGEÇMİŞ.....	90

TABLolar LİSTESİ

Tablo 3.1:	Katılımcıların Yaşlarına Göre Dağılımları.....	37
Tablo 3.2:	Katılımcıların Eğitim Durumlarına Göre Dağılımları.....	38
Tablo 3.3:	Katılımcıların çalışıp çalışmama durumlarına göre dağılımı	38
Tablo 3.4:	Katılımcıların anne-babalarının birliktelik durumu	39
Tablo 3.5:	Katılımcıların anne-babalarının birbirlerini teşvik edici fikir alışverişlerinde bulunma düzeylerine göre dağılımları.....	39
Tablo 3.6:	Katılımcıların anne-babalarının ev dışı faaliyetlerin ne kadarını birlikte geçirdikleri.....	40
Tablo 3.7:	Katılımcıların anne-babalarının arasında çıkan uyuşmazlıkların nasıl sonuçlandıkları	41
Tablo 3.8:	Katılımcıların anne-babalarının ayrılmayı ne sıklıkla düşünüp ya da tartıştıkları.....	42
Tablo 3.9:	Katılımcıların anne-babalarının ne sıklıkla kavga ettikleri	42
Tablo 3.10:	Katılımcıların anne-babalarının kavgalarından etkilenme düzeyleri....	43
Tablo 3.11:	Katılımcıların anne-babaları sevgilerini birbirlerine gösterir miydi? sorusuna verdikleri cevapların dağılımı	44
Tablo 3.12:	Katılımcıların aile hayatları ile kendi hayatlarını karşılaştırdıklarında nasıl bir sonuç çıkardıkları	45
Tablo 3.13:	Katılımcıların çift uyum düzeyleri.....	46
Tablo 3.14:	Katılımcıların benlik saygıları ile çift uyumları arasındaki ilişkiyi belirlemek için yapılan Pearson Çarpım Momentleri Korelasyonu sonucu.....	46
Tablo 3.15:	Katılımcıların çift uyumları ile bağlanma biçimleri arasındaki ilişkiyi belirlemek için yapılan Pearson Çarpım Momentleri Korelasyonu sonucu.....	47
Tablo 3.16:	Katılımcıların benlik saygıları ile bağlanma biçimleri arasındaki ilişkiyi belirlemek için yapılan Pearson Çarpım Momentleri Korelasyonu sonucu.....	49
Tablo 3.17:	Katılımcıların yaş grupları ile çift uyumları arasında ilişki olup olmadığını belirlemek için yapılan ki-kare bağımsızlık testi.....	50
Tablo 3.18:	Katılımcıların benlik saygılarının yaş gruplarına göre farklılık gösterip göstermediğini gösteren bağımsız grup t-testi sonucu.....	51
Tablo 3.19:	Katılımcıların çift uyum düzeylerinin eğitim durumlarına göre farklılık gösterip göstermediğini belirlemek için yapılan Kruskal Wallis H testi sonucu.....	52
Tablo 3.20:	Katılımcıların anne-babalarının boşanmayı/ayrılmayı ne sıklıkla düşündükleri ile kendilerinin çift uyum düzeylerini gösteren çapraz tablo.....	53
Tablo 3.21:	Katılımcıların çift uyum düzeylerinin anne-babalarının kavga etme sıklığına göre farklılaşıp farklılaşmadığını belirlemek için yapılan non-parametrik Kruskal Wallis-H testi sonucu.....	54
Tablo 3.22:	Katılımcıların çift uyum düzeylerinin, anne babalarının sevgilerini birbirlerine gösterme durumlarına göre farklılık gösterip göstermediğini belirlemek için yapılan bağımsız grup t-testi sonucu.....	55
Tablo 3.23:	Katılımcıların benlik saygılarının yaş gruplarına göre farklılık gösterip göstermediğini gösteren bağımsız grup t-testi sonucu.....	55

Tablo 3.24:	Katılımcıların benlik saygılarının cinsiyete göre farklılık gösterip göstermediğini gösteren bağımsız grup t-testi sonucu.....	56
Tablo 3.25:	Katılımcıların benlik saygısı düzeylerinin eğitim durumlarına göre farklılık gösterip göstermediğini belirlemek için yapılan Kruskal Wallis H testi sonucu.....	57
Tablo 3.26:	Katılımcıların benlik saygısı düzeylerinin iş durumlarına göre farklılık gösterip göstermediğini belirlemek için yapılan bağımsız grup t-testi sonucu.....	58
Tablo 3.27:	Katılımcıların benlik saygısı düzeylerinin anne-babalarının kavga etme sıklığına göre farklılaşıp farklılaşmadığını belirlemek için yapılan non-parametrik Kruskal Wallis-H testi sonucu	58
Tablo 3.28:	Katılımcıların benlik saygılarının anne-babalarının kavgalarından etkilenme düzeylerine göre farklılaşıp farklılaşmadığını belirlemek için yapılan tek yönlü varyans analizi.....	59
Tablo 3.29:	Katılımcıların benlik saygısı düzeylerinin, anne babalarının sevgilerini birbirlerine gösterme durumlarına göre farklılık gösterip göstermediğini belirlemek için yapılan bağımsız grup t-testi sonucu.....	60
Tablo 3.30:	Katılımcıların anne-babalarının birbirlerini teşvik edici fikir alışverişinde bulunmaları ile kendilerinin birbirlerini teşvik edici fikir alışverişinde bulunmaları arasındaki ilişkiyi belirlemek için yapılan Pearson Çarpım Moment Korelasyon analizi.....	61
Tablo 3.31:	Katılımcıların anne-babalarının ve kendilerinin ev dışı faaliyetlerin ne kadarını birlikte geçirdikleri konusunda anlamlı bir ilişki olup olmadığını belirlemek için yapılan Pearson Çarpım Moment Korelasyon analizi sonucu.....	62
Tablo 3.32:	Benlik saygısı ve bağlanma biçimine göre çift uyum düzeylerine ilişkin betimsel sonuçlar.....	63
Tablo 3.33:	Çift uyum düzeylerinin benlik saygısı ve bağlanma biçimlerine göre farklılaşıp farklılaşmadığını gösteren çoklu varyans analizi sonucu.....	63
Tablo 3.34:	Katılımcıların benlik saygısı düzeylerinin, çift uyum düzeyini yordamada anlamlı bir yordayıcı olup olmadığını belirlemek için yapılan regresyon analizi.....	65
Tablo 3.35:	Katılımcıların bağlanma biçimlerinin benlik saygısı düzeylerini yordamada anlamlı bir yordayıcı olup olmadığını belirlemek için yapılan regresyon.....	66
Tablo 3.36:	Katılımcıların bağlanma biçimlerinin çift uyum düzeylerini yordamada anlamlı bir yordayıcı olup olmadığını belirlemek için yapılan regresyon analizi.....	67

1. GİRİŞ

Geçmişten günümüze kadın-erkek ilişkileri edebiyata, müziğe, görsel sanatlara vb. ilham kaynağı olmuştur. İki farklı cinsin bir uyum içinde yaşayabilmesi sanat dünyası kadar bilim dünyasında da merak uyandırmıştır. Sosyal bilimciler bu konuda bir adım öne giderek bilimsel araştırmalarla kadın-erkek uyumuna ilişkin veriler elde ederek, topluma bu konuda ışık tutmaktadır.

Kadın ve erkeğin kurabileceği en resmi kurum ailedir. İçinde ekonomik beraberlik ve çocuk yetiştirme hakkı barındıran önemli bir kurumdur. Aile toplumun yapı taşıdır ve toplumlar ailelerden oluşmaktadır. Açık sosyal bir kurum olan aile, diğer sosyal kurumlarla da ilişki içindedir. Bu sosyal kurumlar: hükümet, ekonomi, hukuk değer sistemi ve toplumdur. Kısacası aile, toplumla dinamik bir ilişki içindedir. Ailenin bu sosyal yönü, onun toplum içindeki önemini arttırmaktadır. Bu bağlamda, sosyal bilimcilerin aile dinamikleri üzerine yaptıkları çalışmalar büyük önem taşımaktadır. Son yıllarda gerek ülkemizde gerekse batıda artan boşanma vakaları, dikkatleri bu konuya daha da çekmektedir. Boşanmaya sebep olan etkenleri incelemek alanda çalışan araştırmacılar için büyük önem taşımaktadır.

Boşanmaya sebep olan sosyolojik sebepleri inceleyecek olursak, öncelikle ekonomik değişimlerden bahsetmek gerekir. 1950’li yıllar, birçok sosyal bilimci tarafından Türkiye’de önemli bir toplumsal dönüşümün olduğuna işaret eder. Genel olarak 1950’li yıllardan ve özellikle de 1960’lı yıllardan sonra sanayileşme ile birlikte kırdan kente doğru olan göç hızlanmış ve bu çerçevede kentleşme, gecekondulaşma ve kırsal yapının çözülmesi gibi toplumsal gelişmeler, Türkiye’nin toplumsal gelişim dinamiğini derinden etkilemiştir. Değişen dinamikler beraberinde toplumsal rolleri ve dolayısıyla aile içi rolleri de etkilemiştir.

Sosyo-kültürel etkenler dışında, çiftlerin uyum düzeyleri de boşanma sebebi olarak gösterilebilir. Aile içindeki uyumsuzluk birçok iletişim sorununu beraberinde getirecektir.

Bu araştırmada aile modelleri ve ailenin oluşumunda yer alan sosyo-kültürel faktörler üzerinde durulmayacaktır. Evlilik uyumunun bireylerin benlik saygısı ve ilk çocukluk deneyimlerinden edindiği bağlanma stili arasındaki etkileşim ele alınacaktır.

Literatürde; aile dinamiklerini inceleyen birçok araştırma yer almaktadır. Bu çalışmaların önemli bir kısmının evlilik uyumu ile ilgili konularda olduğu görülmektedir. Ancak evlilik uyumu ile ilgili tek bir tanıma ulaşmak zordur. Çünkü evlilik uyumu psikolojik, sosyal, kişisel ve demografik faktörleri kapsayan çok boyutlu bir olgudur.

Evlilik; bir erkek ve bir kadının kurabileceği ilişkilerin en başında gelir. Duygusal hukuksal ve sosyal boyutlar içeren bu ilişki, yetişkin yaşamında önemli yer tutmaktadır. Eş seçimi kişinin hayatı boyunca aldığı en önemli kararlardan biridir. İnsanlar birçok sebepten dolayı evlenmeyi tercih ederler: aşk, mutluluk, cinsel tatmin çocuk sahibi olma ya da sosyal baskı...

Bu araştırmanın amacı orta yetişkin dönemindeki evli çiftlerde uyumla, bireylerin benlik saygıları ve bağlanma stilleri arasındaki ilişkiyi saptamaktır. Daha önce de belirtildiği üzere boşanmaların son yıllarda büyük artış göstermesi, günümüzde evlilik ilişkileri üzerinde çalışmaya çok daha önemli kılmıştır. Fışiloğlu (1992)'nin da belirttiği gibi, evlilik uyumunun hem aile içi hem de aile dışı ilişkilerin belirleyicisi olması, konunun önemini arttırmaktadır. Eşler arasındaki uyumsuzluklar sadece o evliliğin dağılmasına zemin hazırlamakla kalmamakta, aynı zamanda sosyal bir sorun olarak tüm toplumu ilgilendirmektedir (aktaran Şener ve Terzioğlu, 2008). Olumlu ve uyumlu ilişki, kişiyi evde, toplumda, iş alanlarında başarılı kılacaktır. Bu sebeple evlilik uyumunu ele alan çalışmaların, sağlam evliliklerin biçimlendirilmesine ve devamlılığına katkıda bulunduğu ve alanda çalışan evlilik terapistlerine ışık tutacağı düşünülmektedir.

Bağlanma kuramına göre bireyin anne/bakıcısıyla kurduğu bağlanma biçimi, yetişkinlik döneminde ikili ilişkilerine yansımakta ve ilişkilerini olumlu ya da olumsuz yönde etkilemektedir (Hazan & Shaver, 1987). Dolayısıyla bireyin bağlanma biçimi, evlilik ilişkilerini de olumlu ya da olumsuz etkilemektedir (Davila,

Karney & Bradbury, 1999). Bağlanma ve çift uyumu arasındaki bu ilişki, bu araştırmada da inceleme konusudur.

Bowlby'e göre (1973), ilk çocukluk yıllarında kurulan bağlanma biçimi, benlik saygısının oluşumunda ve yetişkin döneminde dŐuk ve yüksek benlik saygısı için temel oluŐurmaktadır (aktaran Tutarel-Kışlak ve avuŐoęlu, 2006). Bireyin, kendini olduğu gibi kabul etmesi, diğeriyle olan ilişkisinin kalitesinde belirleyici rol oynamaktadır. Bu bağlamda, benlik saygısının, evlilik uyumu ile olan ilişkisi de bu araştırmaya konu olmuştur.

Bu amaçla sözü edilen değişkenlere ilişkin araştırmalar ve kuramsal yaklaşımlar aktarılacaktır. İlk olarak evlilik uyumuna ilişkin tanım, yaklaşım ve araştırmalar aktarılacak, ikinci olarak benlik saygısına ilişkin çeşitli tanım, yaklaşım ve araştırmalar özetlenecektir. nc olarak bağlanma stillerini de içeren yetişkin bağlanma stilleri ile ilgili kuramsal bilgiler ve araştırmalar aktarılacaktır.

1.1 Evlilik Tanımı

Evlilik, toplumun temel yapı taŐı olan ailenin oluŐumunu sağlayan resmi yoldur. Başka bir tanımla, değer yargıları ve aile geçmiŐleri açısından farklılıklar taŐıyan iki yabancı kişinin yeni değerler ve davranışlar örüntüsüyle yapılandırdığı bir kurumdur (aktaran Ateş ve ark., 2004).

Gülerce'ye göre (1996) iki insan birlikte olmaya başladıkları andan itibaren, daha önceki bireysel yaşam biçimlerini değiştirmeye ve yeni etkileşim biçimleri denemeye başlamaktadırlar. Bu etkileşim biçimlerinin tutması halinde, çift iki kişilik psikolojik bir sistem oluşturmaktadır. Bu aynı zamanda, bireylerin sosyal hayatlarıyla kendi iç dünyalarının ilişkilerinin yeniden düzenlenmesi anlamına gelmektedir (aktaran Fidanoglu, 2006).

Russell'a (1983) göre doyumlu bir evlilik, çiftlerin eşitlik duygusunu taşıdıkları, düşünsel ve bedensel yakınlık geliştirebildikleri bir ortamda kurulabilen bir ilişkidir (aktaran Gökmen, 2001).

Özgüven'e (2000) göre evlilik, karşı cinsten iki kişinin birlikte bir hayat kurmak, ortak kararlar almak, yaşamlarını paylaşmak ve belli gereksinimlerini karşılamak amacıyla yaptığı bir sözleşmedir.

Yukarıda evlilik tanımıyla ilgili literatürden aktarmalar yapılmıştır. Daha detaylı incelendiğinde araştırmacıların evliliği farklı boyutlarda ele aldığı görülmektedir. Bu noktada evliliğin kültürel ve kişilerarası boyutlarına ek olarak, çiftlerin evlendikten sonraki tutumları ve etkileşimlerinin de inceleme konusu olduğu görülmektedir. Evlilik sonrası döneme ilişkin yapılan araştırmalar, evlilik sürecine dair problemlerin saptanmasında ve buna yönelik çözüm önerilerinin sunulmasında katkı sağlayabileceği düşünülmektedir.

1.1.1 Evlilik Tarihçesi

İnsanlar çok eski çağlardan beri sürekli olarak gruplar içinde yaşamışlardır. Toplumlar ve ailelerde bazı farklılıklar olmasına karşın araştırmacılar aile kuruluşu bulunmayan toplumlara rastlamadıklarını ifade etmektedirler. Buradan hareketle evlilik genel anlamıyla karı ve koca arasında yasal bir durum olarak belirtilmektedir. Yasal olma durumu dini ve kanunlar açısından ele alınmaktadır. Bazı medeni kanunlar çok eşliliğe izin vermektedir. Günümüzde erkeğin çok eşli olabildiği toplumlara rastlanmaktadır. Poligini de denilen çok karılık, günümüzde Arabistan, Türkiye ve Hindistan'ı kapsayan birçok ülkede görülmektedir. Bundan farklı olarak çok eski Britanlarda, ilkel Arap kavimlerinde Kanarya adalarının yerleşik kısımlarında, Amerikan yerlilerinde, Hottentotlarda Hindistan, Seylan, Tibet yerlilerinde ve Yeni Zelandalıların yerleşik olanları arasında çok kocalık denen evlilik türü görülmektedir. Poliandri de denen bu durum Anadolu'da Sümerlerde yaşanırken, Urugakina reformları ile yasaklanmış ama çocuğu olmayan kadının üzerine erkeğin yeni kadın alma hakkı doğmuştur (aktaran Akdemir, Karaoğlan ve Karakaş, 2006).

Tarihte bilinen en eski evlilik belgesi, M.Ö 5. yy.'a ait Yahudilerden kalma Aramca yazılmış bir papirüstür (aktaran Emiroğlu, 2002). M.Ö 8. yy.'a kadar uzanan bu dönemde evlilik sözü düğünden çok önce verilirdi. Esas olarak evlenecek kadının babası ile damat arasındaki söz önemliydi. Söz; evlilik gerçekleşmediği sürece yasal ve mali yükümlülükleri bulunan kendi başına bağlayıcı bir taahhüttü (aktaran Yalom, 2002).

Toplumsal tarihçilerin çoğu batılı modern evliliğin Amerikan Devrimi ile 1830'lar arasındaki dönemde ortaya çıktığını savunmaktadır. Türkiye'de modern evliliğe ilk adımın Türk Medeni Kanunu ile atıldığı söylenebilir. 17 Şubat 1926 yılında kabul edilen bu kanun, erkeğin çok kadınla evliliğini yasaklamasından erken yaştaki evliliklerde yasal düzenlemeye kadar birçok alanda yenilikler yapmıştır. Bunun sonucunda kadınlarda evlilik yaş ortalamasının yükseldiği, ve tek eşli kadınların oranında artış olduğu gözlemlenmiştir (aktaran Akdemir, Karaoğlan ve Karakaş, 2006).

1.1.2 Türkiye'de Aile Yapısı

Türk hukuku aileyi karı ve kocanın oluşturduğu bir birlik olarak ele almakta, kuruluşundan sona ermesine kadar tüm ayrıntılara yer vermektedir. Anayasanın 41. maddesinde aile, Türk toplumunun temeli olarak nitelenmektedir. Eşlerin hakları ve ödevlerinin yanı sıra, çocuklar üzerindeki yetkileri de Medeni Kanun'da yer almaktadır. Hukuk düzeninin öngördüğü bu aile tipi, sosyolojide çekirdek aile olarak isimlendirilmiştir.

1950'li yıllardan günümüze Türk aile yapısı çok farklılaşmıştır. Kentleşme ve yoğun iç göç, kırsal nüfusu kente taşımıştır. 1990 yılı rakamlarına göre nüfusun %60'ı kentlerde yaşamaktadır. O zamanlarda çekirdek aileler, toplam nüfusun %67'sini oluşturmaktaydı (aktaran Gökçe, 1996). Nüfusun hareketli olduğu bu dönemde, aile içi roller de farklılaşmaktaydı. Kırsal kesimde yaşayan kadın aile ekonomisine tüm gücüyle katılır, emeği hiçbir zaman değerlendirilmez. Kasabalı kadın, işgücü eve

bağımlı olduğu için daha kapalı bir ortamdadır. Kocasının statüsüyle anılmaktadır. Gecekondu kadını ise hem geleneksel alışkanlıkları devam ettirir, hem de kent yaşamına uymaya çalışır. Oysa kentli kadını ise, hem ev kadını hem iş sahibidir (aktaran Gökçe, 1996). Bu durum kadının aile içindeki konumunu, yani ataerkil aile yapısının öngördüğü “erkeğin evin reisi” olma durumunu bozmakta ve evlilikte birçok çatışmaya sebep olmaktadır. Kent yaşamında varlık sürdüren ailelerde özellikle bu çatışmalar göze çarpmaktadır. Aslında Türk kadını tarih boyunca çeşitli nedenlerle toplumsal hayattan uzak kalmaya zorlanmıştır. Kadını aşağılayan, baskıcı tutum karşısında, Türk kadını bu durumu sessizce kabullenmiştir. Böylece aile içinde kadın-erkek arasında dayanışma kurulamamış, kadında çocukları için iyi bir lider ve eğitimci olma özelliği gelişmemiştir. Buna ek olarak kadının toplumsal gelişime hizmeti, kalkınmaya dolaysız olarak katkısı en alt düzeye indirilmiştir. Aile içinde kadın-erkeğin bu eşitsiz durumu, uyumlu ve dengeli bir ilişki kurmaya engel teşkil etmektedir. Bu eşitsizliğe ilk engel Medeni Kanun ile konulmuştur.

1.1.3 Evlilik Uyumu

Evlilik; cinsel birlikteliği yasal kılmak, çiftler ve doğacak çocuklar arasındaki sorumlulukları ve hakları ortaya koyan yazısız evlilik sözleşmesini kabul etmektir (aktaran Hashmi, Khurshid & Hassan, 2007).

Evlilik ile ilgili yapılan araştırmalarda evlilik uyumu ve evlilik doyumu kavramları ele alınmaktadır. Evlilik doyumu, çiftlerin ilişkilerinin tüm yönlerinde hissettikleri öznel mutluluk ve hoşnutluk duyguları olarak tanımlanmaktadır (Binici Azizoglu, 2000).

Evlilik uyumu ise çiftlerin uyumlu birlikteliklerinin sonucu olarak evlilik hayatlarında yaşadıkları memnuniyet ve mutluluk olarak ortaya konulmuştur. Ancak evlilik uyumu, daha kapsamlı olup evliliğin niteliğinin de bir koşul olarak belirlenmiş olması ile evlilik doyumu kavramından ayrılmaktadır. Böylece, çiftlerden her ikisinin de ilişki sürdürme kapasiteleri evlilik uyumunu sağlamak için önemli hale gelmektedir (aktaran Akar, 2005).

Psikoloji literatüründe evlilik uyumu son yıllarda çok incelenen bir konu haline gelmiştir. Eşler uyumuna dair birçok araştırmada farklı yaklaşımlara rastlanmaktadır.

Bazı araştırmacılar, eşler arasındaki uyumu ölçerken eşlerin evlilikleri hakkında nasıl hissettikleri ile ilgilenmişler ve eşler arasındaki uyumun belirleyicileri olarak eşlerin evlilik doyumuna ilişkin kendilerinden aldıkları bilgileri kullanmışlardır (Örneğin, Locke & Wallace, 1959). Bazı araştırmacılar ise eşler arasındaki uyumu, eşlerin ayrı ayrı duyguları olarak değil, eşler arasındaki ilişkinin bir özelliği olarak değerlendirmişlerdir. (Örneğin, Spainer, 1976) (aktaran Yılmaz, 2001).

Reuben Hill'in (1966) evlilik uyumu ile ilişkili olarak saptadığı faktörler aşağıda sıralanmıştır.

- Kocanın anne-baba evliliğinin mutluluğu
- Kocanın babası ile yakınlığı
- Kocanın çocukluğunun geçtiği yer
- Kocanın evlenme yaşı
- Kocanın eğitim seviyesi (aktaran Akar, 2005).

Kısacası evlilik uyumu, kadın ve erkeğin ilişkilerini nasıl algıladıkları, beklentilerini ne kadar karşıladığı, duygusal tatmin, cinsel birliktelik gibi kavramları da kapsayan çok değişkenli bir olgudur. Uyumu etkileyen faktörler arasında bu araştırmaya konu olan benlik saygısı ve yetişkin bağlanma stilleridir. Ayrıca demografik özelliklerin de evlilik uyumunu yordaması açıklanacaktır.

1.2 Benlik Saygısı

Rogers(1959) benliği, bireyin kendine ilişkin olarak farkında olduğu algılamalarının örgütlenmiş bir biçimi olarak tanımlamaktadır. Kişinin benlik bilinci onun kendisiyle ilgili düşüncelerini ve algılamalarını içerir, kendisini nasıl gördüğünü özetler. Rogers direkt olarak benlik saygısı kavramını kullanmasa da, olumlu yönde kendine saygı, kendini kabul gibi kavramlarla benlik saygısına yönelik dolaylı referanslarda bulunmuştur (aktaran Cüceloğlu, 2000).

Rosenberg (1965), benlik saygısını kişinin kendine karşı pozitif veya negatif tavrı olarak ele alır. Buna göre kişi kendini değerlendirmede olumlu bir tutum içindeyse benlik saygısı yüksek; olumsuz bir tutum içindeyse benlik saygısı düşük olmaktadır. Yüksek benlik saygısına sahip bir birey, kendine saygı duymakta ve kendini toplumda değerli bir kişilik olarak görmektedir. Düşük benlik saygısı ise, genel olarak kalıcı ve sürekli bir şekilde kişinin kendisini olumsuz değerlendirmesi anlamına gelmektedir (aktaran Hamarta, Arslan, Saygın ve Özyeşil, 2009).

Benlik saygısı, kişinin kendine saygı duymasının yanında, güven duyması, kendini benimseyip değer vermesidir. Benlik saygısı yüksek olan insanların kendileri ile ilgili beklentileri yüksektir. Olumlu tutumları ve elde ettikleri başarılı sonuçlardan dolayı kendi görüşlerini kabul ederler. Hem davranışlarına hem de ulaştıkları sonuçlara güvenirler. Böylece, farklı bir görüş karşısında kendilerini kolaylıkla ifade edebilir ve aynı zamanda yeni fikirleri de dikkate almaya yönelirler. Yüksek benlik saygısı, özgüven, başarılı olma arzusu ve iyimserlik gibi olumlu niteliklerin yanı sıra başkaları tarafından değerli bulunma inancını da gerektirmektedir.

Benlik saygısı düşük olan bireyin özgüveni azdır, kolay umutsuzluğa kapılır. Bir tartışma sırasında eleştiri almaktan çekinip, kendi fikirlerini beyan edemezler. Katılımcı olmaktan çok dinleyici olmayı tercih ederler (Korkmaz, 1996).

Diğer yandan Bowlby (1973), erken dönemlerde kurulan bağlanma ilişkisinin, benlik saygısının oluşması ve yetişkin dönemlerde düşük ve yüksek benlik saygısı için temel oluşturduğunu belirtmiştir.

Psikososyal kuramlara göre, birey kendiyle ilgili değerlendirmeleri güçlendirmeye kişisel tatmin, değerlilik ve işe yararlılık duygularının desteklenmesine ihtiyaç duymaktadır. Yüksek benlik saygısı olan kişiler, düşük benlik saygısı olan kişilere göre bu ihtiyaçlar yönünden doyurulmuştur. Bazı sosyal psikoloji araştırmalarından gelen veriler de, sosyal etki (Hovland ve Janis, 1959), benlik sunumu (Jones, 1964) sosyal karşılaştırma, (Morse ve Gergen, 1970) sosyal kabul edilme ve edilmeme ile benlik saygısı arasında doğrudan bir ilişki olduğunu göstermektedir (aktaran Korkmaz, 1996).

Öte yandan kendine güven ve benlik saygısı çocukluk yıllarımızda ne kadar çok sevildiğimiz ve değer verildiğimizle de ilişkilidir. Özellikle ilk çocukluk çağı, anne/bakıcı ile kurulan bağ ile güven, bakım ve sevgi ekseninde benlik saygısı temelini atıldığı dönemdir.

1.3 Bağlanma

Bireyin erken dönemde yaşadığı ilişkilerin önemli olduğunu vurgulayan Bowlby'nin (1988) bağlanma teorisi, kişilerin sosyal hayatlarında kurdukları ilişkilerin dinamiklerini açıklamaktadır. Bu teoriye göre ebeveyn-çocuk arasındaki iletişim çocuğun yetişkin yaşamına yansımaktadır. Dolayısıyla ileride kuracağı romantik ilişkiyi de etkilemektedir. Bu bağlamda evlilik ve yetişkin bağlanma stilleri arasındaki ilişki bu araştırmada incelenmiştir.

Temelleri 13. yy'a dayanan "bağlanma" kelimesinin etimolojik anlamı, bir göreve bağlılık ya da bir görevi yerine getirmedir. 18. yy. Filozofu Rousseau anne-bebek ilişkisi kavramını kullanan ilk kişidir. Onun bağlanmaya ilgili olan yazıları "annelik sevgisi" ile ilişkilidir (Kavlak ve Şirin, 2009).

John Bowlby (1969), 1950'li yıllarda başladığı çalışmalarında bağlanmayı, iki kişi arasındaki kuvvetli duygusal bir bağ olarak tanımlamıştır. Daha çok ebeveyn-bebek bağlanma sürecinin üzerinde duran Bowlby, Bağlanma Teorisi'nin temellerini atmıştır. Bağlanma Teorisi, bebeklerin onlara bakanlara(anne/bakıcı) karşı

geliştirdikleri bağlanma davranışlarının (aramak, fiziksel yakınlık, bakmak, takip etmek vb.) genetik olduğunu söylemektedir. Yani bebekler, ilk bakıcılarına bağlanmaya hazır durumdadırlar. İlk yılın sonunda, bağlanma figürleri bebeklerin sosyal dünyasının merkezi halini alır. Yaşam boyu süren bu etkileşimin, kişinin yakın ilişkilerini nasıl etkilediğini de inceleyen psikolojik, duygusal, bilişsel ve davranışsal yönleri bulunan bir teori olduğu görülmektedir. Bebek, annesi/bakıcısı onun duygusal destek ve rahatlık ihtiyacını ne kadar karşılarsa, o kadar bakıcısına bağlanır. Her bağlanma aynı etkiyi göstermez. Ebeveyni tarafından iyi bakılmışsa güvenli bağlanma geliştirir. Daha güvenli bir ortam sağlayan ebeveyn, bebeğinin rahatsız olabileceği durumları bilir ve onları rahatlatmak adına neler yapması gerektiğini bilir (aktaran Rholes & Simpson, 2004).

Mary Ainsworth, Bowlby'nin görüşlerini genişleterek, teorinin genişlemesine yardımcı olmuştur. Ainsworth ve arkadaşları (1978), Bowlby'nin Bağlanma Kuramı'nın temel sayıtlılarını sınamak için, bakıcı-çocuk bağlanması üzerine "Yabancı Durum" adı verilen deneyi gerçekleştirmişlerdir. Güvensiz bağlanmayı; kaygılı/kararsız ve kaçınmacı olarak ikiye ayırmışlardır. 12-18 aylık bebekler ve anneleriyle yaptıkları bu deneyde; bebekler kısa aralıklarla önce annelerinden ayrılmış ve bir yabancı ile yalnız bırakılmıştır ve daha sonra anneleriyle tekrar bir araya gelmişlerdir. Araştırmacılar bu sırada, bebeklerin durumlara verdikleri tepkileri ve davranışlarını ölçerek, bağlanma stillerini sınıflandırmışlardır. Güvenli bağlanan bebekler, annelerinin yokluğunda çok az huzursuzluk göstermiş, daha kolay sakinleşerek diğer aktivitelere yönelmişlerdir. Kaygılı/kararsız bağlanma stiline sahip bebekler, ayrılıktan sonra yoğun kaygı ve kızgınlık yaşamış, yabancı kişiyle iletişim kurmayı reddetmişlerdir. Anneleri geri döndüğünde de kolayca sakinleşmemişlerdir.

Kaçınmacı bağlanma stiline sahip bebekler ise, ayrılıktan sonra çok fazla tepki göstermemiş ve anneleriyle bir araya geldiklerinde yakın temastan kaçınarak çevreyle ilgilenmeyi tercih etmişlerdir (Sümer ve Güngör, 1999).

1.3.1 İçsel Çalışan Modeli

Bağlanmanın içsel çalışan modelleri (internal working models), bilişsel, duygulanımsal ve davranışsal tepki örüntülerini yöneterek, hangi bağlanma sisteminin belirtildiğinin biçimini şekillendiren kişiliğin temel bileşenleridir (Collins, Guichard, Ford, Feeney, 2004). Bir anlamda, erken bağlanma ilişkilerinin bilişsel yansımalarıdır. Çocuklar, ilk bakıcılarıyla kurdukları bağlanma örüntülerine göre, kendileri, ilişkileri ve yaşamları üzerine inançlar geliştirirler. Bu içsel model, olayları anlamlandırma, hafızada tutma ve sosyal durumları idrak etmelerini etkilemektedir. Örneğin; Güvenli bağlanma geliştiren bir çocuğun kendiyile olan inancı “Ben iyiyim, değerliyim ve seviliyorum” iken, güvensiz bağlanma geliştiren çocuğunki “Ben kötüyüm, istenmiyorum ve çaresizim” dir (Levy, 2000). Kişinin yakın ilişkilerinde kişinin kendisine ve partnerine olan güveni, benlik saygısı ve evlilik uyumu, içsel modele göre bağlanma figürünün özelliklerine göre şekillenecektir (aktaran Işınsoy, 2003).

1.3.2 Yetişkin Bağlanma Stilleri

Bağlanma çalışmaları önceleri bebeklik ve çocukluk dönemlerine odaklanırken, son dönemlerde yetişkinlikteki bağlanma biçimlerine yönelik araştırmalar artarak devam etmektedir. Hatta az sayıda çalışma bulunmakla birlikte bağlanma kuramcılarının

bağlanmanın yaşam boyu gelişim bakış açısından yola çıkarak son yıllarda yaşlılık dönemindeki bağlanma biçimlerini incelemeye başlamışlardır (aktaran Çalışır, 2009).

Yetişkin bağlanma stilleri ile ilgili ilk olarak Cassidy, Main ve Kaplan (1985) tarafından bağlanmayla ilgili o anki zihin durumunu değerlendirmek için Yetişkin Bağlanma Görüşmesi (Adult Attachment Interview) geliştirdi. Güvenli-otonom, kayıtsız, saplantılı, çözülmemiş-dezorganize olmak üzere 4 yetişkin bağlanma kategorisi ortaya çıkardı (aktaran Mikulincer & Shaver).

Bağlanma Kuramına göre (Bowlby, 1973), insanlar yaşamları boyunca sosyal davranışı etkileyen, kendilerinin ve ilk ilişkilerinin içsel çalışan modellerini oluştururlar. Hazan ve Shaver (1987), Ainsworth'un geliştirdiği bebeklikteki üç bağlanma stilini (güvenli, kaçınan ve kaygılı/kararsız) yetişkin bağlanma stillerine uyarlanmıştır. Kişinin romantik aşka olan inancı ve ebeveynleriyle olan çocukluk ilişkileri arasındaki bağı inceledi. Bağlanma stilleri ile duygusal ilişki arasında bir ilişki kurdu. Güvenli bağlanma stiline sahip bir yetişkinin en önemli aşk deneyimi güven, arkadaşlık ve olumlu duygularla belirginlik kazanır. Kaçınan yetişkinler için, aşk güvensizlik ve yakın ilişkilerden korkma ile belirginlik kazanır. Kaygılı/ kararsız yetişkinler için aşk acı çekilen ve diğer kişiyle birleşmek için savaş verilmesi gereken bir deneyimdir (Hazan ve Shaver, 1987).

Armsden ve Greenberg (1987), kişilerin ebeveynleri ve yakın arkadaşlarıyla olan ilişkilerinin duygulanımsal/bilişsel yönde, pozitif/negatif algılarını belirlemek için Ebeveyn ve Arkadaşlara Bağlanma Envanterini geliştirmişlerdir. Bowlby'nin

Bağlanma Kuramı temel alınarak yapılan çalışmada 3 alt boyuta ulaşılmıştır: karşılıklı güven, iletişimin kalitesi ve yabancılaşma.

Ardından Bartholomew ve Horowitz (1991) benlik ve başkaları modeli üzerinden Dörtlü Bağlanma Modeli'ni kurmuşlardır. Bowlby'nin (1980) teorisinde öne sürülen benlik ve başkalarına ilişkin iki tür içsel çalışan modeli bir araya getirerek bu modeli kurmuşlardır. Benlik modeli kişinin kendilik değeri için başkalarına olan duygusal bağımlılığı ile ilgilidir. Benlik modelinin olumlu olması dışsal bir onaya gereksinim duymaksızın sahip olunan özsaygı ve sevebilirlik duygusunu; olumsuz bir benlik modeli ise olumlu benlik algısı için başkalarının onayına ihtiyaç içermektedir. Başkaları modeli, başkalarının iyi niyetli ve gereksinim duyulduğunda ulaşılır olduğuna ilişkin beklentilerle ilgilidir. Olumlu başkaları modeli, yakın ilişkilerde destek ve yakınlık aramaktan çekinmemeye ve başkaları hakkında olumlu beklentilere sahip olmaya, başkaları modelinin olumsuz olması ise başkalarına ilişkin olumsuz beklentiler taşımaya karşılık gelmektedir. Bu modele göre güvenli bağlanma; olumlu benlik modeli ve olumlu başkaları modeli, saplantılı (kaygılı/kararsız) bağlanma; olumsuz benlik modeli ve olumlu başkaları modeli, kayıtsız bağlanma; olumlu benlik modeli ve olumsuz başkaları modeli, korkulu bağlanma ise; olumsuz benlik modeli ve olumsuz başkaları modeliyle açıklanmaktadır (aktaran Güngör, 2000).

Dörtlü Bağlanma Modeli bağlamında önerilen yetişkin bağlanma stilleri şu şekilde özetlenebilir:

Güvenli Bağlanma Stili: Bu kişiler kendilerini sevmeye değer kişiler olarak

algılar ve başka kişilerin de genellikle destekleyici olduğuna inanırlar. Bartholomew ve Horowitz (1991), güvenli bağlanan yetişkinlerin olumlu benlik imgelerini korumak için başkalarının onayına daha az gereksinim duyduklarını, bu konuda daha az kaygı yaşadıklarını ve başkalarıyla görece daha kolay yakınlık kurabilmelerinin yanı sıra özerk kalmayı da başarabildiklerini vurgulamışlardır (aktaran Kart, 2008).

Saplantılı Bağlanma Stili: Saplantılı yetişkinler yanlış anlaşıldıklarına, gerçekte olana göre kendilik-değerlerinin daha düşük algılandığına inanırlar ve başkalarını güvenilmez bulurlar. Bu tip kişilerde en belirgin özellik, özgüven eksikliğidir ve o nedenle hem reddedilmekten hem de yakın bir ilişkide karşı tarafın terk etmesinden çok korkarlar.

Korkulu Bağlanma Stili: Bu bağlanma stiline sahip bireyler, kendilerinin değersiz başkalarının güvenilmez ve reddedici olduğuna ilişkin beklentileri yansıtır. Bu yetişkinler, sosyal temas ve yakınlık ihtiyacı duyarlar. Ancak başka kişilere karşı reddedilme korkusu yaşadıkları için sosyal onaya karşı aşırı bir duyarlılıkla yolunda gitmeyen ilişkiler kurarlar. Bu tür kişiler reddedilme olasılığını engellemek için riskli buldukları sosyal ortam ve yakın ilişkilerden kaçma eğilimindedirler. Bu eğilim muhtemel doyumsuz ilişkileri daha kurulmadan göz ardı etmelerine sebep olur (aktaran Sümer ve Güngör, 1999a)

Kayıtsız Bağlanma Stili: Bu tip, yüksek özsaygı ve başkalarına karşı olumsuz tutuma sahip olmanın karışımı ile tanımlanır. Bu kişiler, yakın ilişkilerden bir şekilde kaçır; bağımsızlığa çok değer verir ve yakın ilişkilerin çok da önemli olmadığına inanırlar(Sümer ve Güngör, 1999b).

1.4. Konu ile İlgili Yurtiçi ve Yurtdışında Yapılan Araştırmalar

1.4.1 Evlilik Uyumu ile İlgili Yurtiçi ve Yurtdışında Yapılan Araştırmalar

Evlilik uyumuna ilişkin ülkemizde yapılan çalışmalara bakıldığında henüz yeni çalışılmaya başlanan bir konu olduğu görülmektedir (aktaran Yılmaz, 2001). İlk yapılan çalışmalar batı literatüründeki ölçeklerin Türk kültürüne uyarlama çalışmalarıdır. (Tutarel-Kışlak, 1999; Kabakçı, Tuğrul ve Ertan 1993; Fıfıloğlu ve Demir, 2000) Evlilik uyumuna ilişkin yapılan diğer çalışmalar; eş seçimi (Özgüven, 1994; Kayadibi, 1992), evlilik uyumu ve mizah tarzı ve kaygı düzeyi arasındaki ilişki (Fidanoğlu, 2006) eşler arasında çıkan çatışmalar ve bazı demografik değişkenlerin evlilik doyumu ile ilişkisi (Hatipoğlu ve Sümer, 1996), evli eşlerin birbirlerini kontrolcülük ve bağımlılık boyutlarında algılamaları ve bunun evlilik doyumuna etkisi (Gökmen, 2001), evlilikte etkileşimi bozduğu düşünülen çatışma odakları ve iletişim sorunları (Tümer, 1998), empati ve demografik değişkenlerin evlilik uyumu ile ilişkisi (Tutarel-Kışlak, 2002), evlilik uyumu ile nedensellik ve sorumluluk yüklemeleri arasındaki ilişkiler (Tutarel-Kışlak, 1997) gibi konularda çalışmaların yapıldığı görülmektedir.

Tutarel-Kışlak ve Çavuşoğlu (2006), evli çiftlerin evlilik uyumları, bağlanma biçimleri ve benlik saygılarını inceledikleri çalışmalarında, evlilik uyum puanı en yüksek olan kişilerin güvenli bağlanma biçimine sahip olduğu görülmüştür.

Gallo ve Smith'in (2001) bağlanma stilleri ve evlilik uyumu arasındaki ilişkiyi inceledikleri çalışmada, yetişkin bağlanma stiline yakın ilişkilerin yürümesiyle ilişkili olduğu ve bu ilişkiyi açıklamanın bir parçasının da bilişsel süreçler olabileceği öne sürülmüştür.

Eiden, Teti ve Corns'un (1995) anne çalışan modelleri (içsel çalışan modelleri), evlilik uyumu ve ebeveyn-çocuk ilişkisi üzerine yaptığı çalışmada, evlilik uyumu ve çocuğun güvenliği arasında anlamlı bir ilişki olduğu saptanmıştır. Güvensiz annelerin çocukları içinde, yüksek evlilik uyumu skoruna sahip kadınların çocuklarının güvenlik skorları daha yüksektir. Buradan evlilik uyumunun, anne-çocuk ilişkisinin kalitesini belirlediği söylenebilir.

Feeney (2002), araştırmasında, güvensiz bağlanmayla eşin olumsuz davranışları arasında anlamlı bir ilişki olduğunu öne sürmektedir. Genellikle güvensiz bağlanma davranışı geliştirmiş olan bireyler, eşlerinin davranışlarını daha fazla tepkisel olarak değerlendirme eğiliminde olmaktadır. Güvenli bağlanma stiline sahip eşler ise olumlu ve yapıcı davranışlar sergileme eğilimindedirler. Eşlerinin davranışlarını da daha pozitif içerikli olarak algılama eğilimindedirler. Güvenli bağlanma stiline sahip bireylerin eşlerini kabul düzeylerinin, ilişkiye yönelik problem çözme becerilerinin ve çatışma durumunda uzlaşma eğilimlerinin, çok daha yüksek olduğu görülmektedir. Üstelik güvenli bağlanma stiline sahip bir eş, olayları pozitif algılama eğiliminden dolayı, karşısında güvensiz bağlanma geliştirmiş bir eş olsa bile, güvensiz bağlanma stiline sahip eşin negatif davranışları üzerinde tampon görevi görmektedir, böylece çatışmaları azaltmaktadır (Lawrence, Eldridge, Christensen, 1998).

Davila, Bradbury ve Fincham (1998), yaptıkları araştırmada, ne tip bir bağlanma sürecinin evlilik doyumunu etkilediğini araştırmışlardır. Araştırmanın amacı, eşlerin birbirlerine yönelik negatif etkileşimlerinin, bağlanma ve evlilik doyumunu arasındaki ilişkiyi ne yönde etkilediğini ortaya koymaya yöneliktir. Araştırma sonucunda negatif etkileşimin, evlilikte doyumsuzluğu ve güvensiz bağlanma arasındaki ilişkiyi desteklediği görülmektedir.

Çalışmalarda, bağlanma stillerinin evlilik ilişkisinin niteliği üzerine etkili olduğu vurgulanmaktadır. Genel olarak, güvenli bağlanma stiline sahip kişilerin evlilik uyumlarının daha iyi olduğu yönünde yorumlar bulunmaktadır (Bretherton I, 1992; Erbek, Beştepe, Akar, Alpkan, Eradamlar, 2005; Heene, Buysse, Van Oost, 2005; Scott & Cordova, 2002). Hem kadınlara hem de erkekler için görülen bu ilişkinin, güvenli bağlanmaya sahip bireylerin, yakınlık gösterebilme, güven, iyimserlik, baş etme becerileri gibi özelliklerine bağlı olduğu düşünülmektedir. Bunun yanında güvensiz bireylerin tepkilerinin yakınlık korkusu, emosyonel dalgalanmalar, kötümserlik, çaresizlik ve kendilerine ve başkalarına duydukları güvende yetersizlik gibi özellikleriyle ilişkili olduğu öne sürülmektedir (Waring, Patton, Neron, Linker, 1986; Bretherton I, 1992) (aktaran Erdoğan, 2007).

Scott ve Cordova (2002), evlilik uyumu ve depresyon arasındaki ilişkinin bağlanma stillerinin etkisini inceleyen çalışmalarında, kaygılı-kararsız bağlanma stiline sahip hastalarda depresif belirtilerin evlilik uyumuna olumsuz etkilerinin daha çok gözlendiği belirtilmiş, güvensiz ve kaygılı-kararsız bağlanmaya sahip kadınlara

evliliklerindeki sorunlar için kendilerini daha çok suçlama eğiliminde oldukları öne sürülmüştür.

Hazan ve Shaver'in (2000) çalışmasında güvenli-güvenli bağlanma stillerine sahip çiftlerin evlilik uyumlarının, güvenli-güvensiz ya da güvensiz-güvensiz bağlanma gösteren çiftlere göre çok daha iyi olduğu belirtilmiştir.

Güvenli bağlanma gösteren çiftlerin evlilik uyumlarının, güvensiz bağlanma gösterenlere oranla daha iyi olmasının dinamikleri, çalışmalarda ele alınmaktadır. Güvensiz bağlanma stiline sahip bireylerin davranışlarının eşlerinin stres ve sahip oldukları kötümserlik düzeylerini arttırabildiği; evlilik sorunlarıyla uygun bir şekilde başa çıkamamaları, birbirlerine duygusal destek göstermemeleri ya da çatışmaları çözümlemede kullandıkları uyuma yönelik olmayan (maladaptive) çözüm yollarında direnmeleri gibi tutum ve davranışların bu farklılıktan sorumlu olabileceği söylenmektedir (aktaran Erdoğan, 2007).

Bowlby (1973), erken dönemlerdeki bağlanma ilişkisinin, yetişkin dönemlerde düşük ve yüksek benlik saygısı için temel oluşturduğunu öne sürmüştür.

Baldwin & Keelan (1999), yüksek benlik saygısı olan bireylerin kişilerarası ilişkilerinde olumlu bakış açısına sahip olduklarını ve diğer insanları tutarlı, kabul edilebilir olarak algıladıklarını öne sürmektedir.

Büyükşahin (2001), güvenli bağlanan bireylerin güvensiz bağlananlara göre daha yüksek benlik saygısına sahip olduğunu bulmuştur.

Yılmaz (2001), eşler arasındaki uyumun ve ebeveyn-çocuk etkileşiminin, çocukların benlik algısı ve akademik başarıları ile olan ilişkilerini incelediği çalışma sonucunda; eşler arasındaki uyumun lise öğrencilerinde davranıştan hoşnut olma ve bütünsel öz-değer alt ölçeklerini; üniversite öğrencilerinde ise atletik yeterlik ve anne-babayla ilişkiler alt ölçeklerini yordamada anlamlı katkıları olduğu saptanmıştır.

Tutarel ve Kışlak (2002) yaş, cinsiyet, ev işlerini üstlenme, evlilik yılı, çocuk sayısı, iş ve eğitim düzeyleri gibi demografik değişkenler ile empati düzeyinin evlilik uyumunu yordayıp yordamadığını araştırmıştır. Araştırmada ele alınan demografik değişkenlerin evlilik uyumunu yordamadığı bulunmuştur. Sadece empati düzeyinin evlilik uyumunu yordadığı belirtilmektedir.

Gürsoy (2004), 50 evli kadın ve 50 evli erkekle yaptığı çalışmada demografik değişkenler, evlilik süresi, evlilik biçimleri, evlenmeden önceki tanışıklık süresi, çocuk sahibi olma ve kaygının evlilik uyumunu yordayıp yordamadığını araştırmış, Eğitim ve kaygı düzeyinin kadınlar için evlilik uyumunu yordayıcı olduğu, eğitim düzeyi arttıkça kadınlarda evlilik uyumunun arttığını, erkeklerde ise sadece kaygı ve çalışıp çalışmama durumunun evlilik uyumu açısından yordayıcı olduğu diğer değişkenlerin her iki cins içinde yordayıcı olmadığı bulunmuştur.

1.4.2 Benlik Saygısı ile İlgili Yurtiçi ve Yurtdışında Yapılan Araştırmalar

Hamarta ve arkadaşlarının (2009) 601 denek üzerinden yaptığı çalışmada, bireyin sahip olduğu benlik saygısı ve akılcı olmayan inançları ile stresle başa çıkma

yaklaşımları arasındaki ilişki araştırılmıştır. Veriler, öğrencilerin benlik saygılarının arttıkça, problem odaklı başa çıkma davranışlarının arttığını; akılcı olmayan inanç düzeyleri düştükçe problem odaklı başa çıkma davranışının da arttığını ortaya koymaktadır. Sonuç olarak, öğrencilerin karşılaştığı stres durumları ile başa çıkmada sahip oldukları akılcı olmayan inançların olumsuz; benlik saygılarının da olumlu bir etkiye sahip olduğunu göstermektedir.

Sharpley ve Khan (1980), yapılan çalışmalarda evlilik uyumu ve benlik kavramı arasında yüksek pozitif bir ilişkinin olduğunu belirtmektedir.

Kılıç ve arkadaşlarının (2007), kalıcı ostomi ameliyatının beden algısı, cinsel işlevler benlik saygısı ve eşler arasındaki uyuma etkisini incelediği araştırma sonucunda kadınlarda, beden algısının ve cinsel işlevlerden dokunma, kaçınma, iletişim, sıklık itemlerinin erkeklerle karşılaştırıldığında daha fazla bozulmuş olduğu tespit edilmiştir. Çocukluğunda anne ve babasından ayrı kalmış olan hastaların benlik saygısının daha düşük olduğu, daha sıklıkla cinsel kaçınma bildirdikleri saptanmıştır.

Razı ve arkadaşlarının (2009), 79 çalışan gençle yaptığı çalışmada, çalışan gençlerin benlik saygısı, iletişim becerileri ve baş etme davranışlarını belirlemek amaçlanmıştır. Araştırma sonucunda, yaş ile iletişim becerileri; kararlara katılım ile benlik saygısı, stresle baş etme tarzlarından kendine güvensiz ve boyun eğici yaklaşım; haftalık çalışma süresi saati ile benlik saygısı ve stresle baş etme tarzlarından kendine güvenli yaklaşım; parasını kullanma ile stresle baş etme tarzlarından iyimser yaklaşım arasında anlamlı ilişki belirlenmiştir.

Büyükşahin (2001), güvenli bağlanma stiline sahip bireylerin, güvensiz bağlananlara oranla daha yüksek benlik saygısına sahip olduğunu bulmuştur.

Çavuşoğlu (2004) ise benlik saygısının evlilik uyumunu yordadığını belirlemiştir (aktaran Tutarel-Kışlak ve Çavuşoğlu, 2006).

Lindshold ve arkadaşlarının (1971) yaptıkları bir araştırmada, yüksek benlik saygısı olan bireylerin, düşük benlik saygısı olanlara oranla hem ödül, hem de cezalandırma tehditlerine daha fazla uyum gösterdiği bulunmuştur (aktaran Korkmaz, 1996).

James'in (1980) analizleri, benlik saygısı üzerindeki üç etkiyi açıklamaktadır. İlki, insanın kendi isteklerinin ve değerlerinin kendine saygısı ile ilgili kararlarında temel bir rol oynamasıdır. Benliğimiz ile ilgili duygularımız ideal olarak yapmak istediklerimizle, gerçekten yapabildiklerimize bağlıdır. Başardıklarımızın, başarmak istediklerimize oranı benlik saygısını belirler. İnsan daima yapabileceğini iddia ettiği şeylere göre yapabildiklerini kıyaslayarak, kendine olan saygısını şekillendirir (aktaran Korkmaz, 1996).

Konuyla ilgili literatürde yer alan diğer araştırmalar, düşük benlik saygısının daha çok çeşitli psikolojik zorluklar, depresyon, yalnızlık ve akademik başarısızlık gibi durumları içine alan kişisel problemlerle ilgili olduğunu göstermektedir (Mecca, Smelser & Vasconcellos, 1989; Leary, 1999; Sacco & Phares, 2001; Donnellan, Trzesniewski, Robins, Moffitt & Caspi, 2005; Kernis, 2005). Ayrıca, benlik saygısının, stres ve içselleştirilmiş problemler ile depresif belirtiler üzerinde de

anlamalı bir etkisi olduğu bilinmektedir (Haine, Ayers, Sandler, Wolchik & Weyer, 2003; Tram & Cole, 2000) (aktaran Hamarta ve ark., 2009)

Murray ve arkadaşları (2000) kişinin benlik saygısına ilişkin hissettiklerine göre, eşlerinin ilişkilerinde tatmin sağlamak için kullandıkları eleştirel dile olan güvenlerinin değişip değişmediğini araştırmışlardır. Araştırma sonucu, özsaygısı düşük olan bireylerin eşlerinin kendilerini ne kadar olumlu gördüklerini göz ardı ettiklerini göstermektedir. İstenmeyen güvensizliklerin, eşlerin algılanmasında olumsuz olunmasıyla ve ilişkinin sağlığının düşük düzeyde olmasıyla ilişkili olduğu belirtilmiştir. Gözlemlerin sonucunda sağlıklı ilişkileri olmayan çiftlerin ilişkilerinin zaman içinde daha kötüye gittiği görölmüştür.

Koç'un (2009/b), dindarlık ile benlik saygısı arasındaki ilişkiyi incelemeyi amaçlayan çalışması sonucunda, genel olarak iç güdümlü dindarlık ile benlik saygısı arasındaki ilişkilerde pozitif yönde bir ilişki saptanırken; dış güdümlü dindarlık ile benlik saygısı arasında ise pozitif veya negatif anlamalı bir ilişki tespit edilememiştir. Dolayısıyla benlik saygısı ve din ilişkisi bağlamında bireyin sahip olduğu yapılandırılmış dinsel inanç ve pratikler de, karşılaştığı stresle başa çıkmada önemli birer referans kaynağı olabileceği gibi; sahip olduğu benlik saygısını yükselten bir değer de taşıyabilmektedir.

Yapılan birçok araştırma cinsiyet faktörünün de benlik saygısı üzerinde etkili olduğunu ortaya çıkarmıştır. Wylie (1979), genel benlik saygısında kızlarla erkekler arasında çok az bir fark bulmuştur. Baltimore (1972) ve Milwaukee de (1984)

çalışmalarında erkek çocuklarının benlik saygısının daha yüksek olduğunu ortaya çıkarmışlardır (aktaran Cevher ve Buluş, 2007).

1.4.3 Bağlanma ile İlgili Yurtiçi ve Yurtdışında Yapılan Araştırmalar

Aydın (2002), tarafından yapılan araştırmada bağlanma stili ve motivasyon profili incelenmiştir. Çalışmanın amacı, bağlanma stillerinin güç ihtiyacı, başarı ihtiyacı ve birlikte olma ihtiyacı ile olan ilişkilerini incelemektir. Araştırmanın sonucunda, korkulu bağlanma stiline sahip bireylerin, kayıtsız, saplantılı ve güvenli bağlanma stillerine sahip bireylerden daha az birlikte olma ihtiyacına sahip oldukları belirtilmiştir. Korkulu bağlanma stiline sahip bireyler, kayıtsız, saplantılı ve güvenli bağlanma stiline sahip olanlardan daha fazla güç ihtiyacına sahip olarak bulunmuştur. Korkulu bağlanma stiline sahip bireylerin güvenli bağlanma stiline sahip olanlardan daha fazla onaylanma ihtiyacı içinde oldukları gözlenmiştir.

Üretmen (2003), yetişkin bağlanma stilleriyle mekana bağlanma ve keşfetme yönelimi arasında ilişkiyi ve bu ilişkinin cinsiyete bağlı olarak değişip değişmediğini incelemiştir. Araştırmada kayıtsız bağlanma stiline sahip bireylerin, güvenli bireylere göre daha düşük oranda mekana bağlanma eğilimi gösterdikleri ve kız öğrencilerin keşfetme yönelimlerinin erkeklere göre daha yüksek olduğu belirtilmiştir.

Arıkoğlu (2003), yetişkin bağlanma stilleri ile bağlanma ile ilgili olan kaçınma boyutu ve kaygı boyutu ve sosyo-duygusal durum arasındaki ilişkiyi incelemiştir. Çalışma sonucu bağlanma stilleri ile bağlanma boyutları, sosyo-duygusal durum-

sıkıntı, kendini denetleyebilme ve bastırıcı savunmacılı ve olumsuz duygu düzenleme beklentileri arasında anlamlı farklar elde edilmiştir.

Işinsu (2003) tarafından yapılan araştırmada aşık çiftlerin, beş yıla kadar evli olan ve beş yılın üzerinde evli olan çiftlerin ikili ilişki biçimleri ile bağlanma stilleri açısından, ayrıca çiftlerin ilişkilerinden gösterdikleri uyum açısından farklılık gösterip göstermedikleri incelenmiştir. Çalışma sonucunda aşık çiftlerin, nişanlı çiftlerin, beş yıla kadar evli olan çiftlerin ve beş yılın üzerinde evli olan çiftlerin ikili ilişkilerinde güvenli bağlanma yönünden farklılıklar bulunmuştur. Beş yıldan uzun süre evli olan çiftlerin ikili ilişkilerine nişanlı çiftlerden daha güvenli stil ile bağlı oldukları bulunmuştur. Diğer bağlanma stilleri yönünden gruplar arasında fark bulunmamıştır.

Özenç (2002), bağlanma stillerinin eş seçimi ile kritik ve kritik olmayan evlilik dönemlerindeki doyum üzerindeki rolünü incelemiştir. Çalışmanın diğer amaçları ise belli bağlanma stillerine sahip bireylerin evlilik için hangi bağlanma stilline bağlı eşleri tercih ettiğini ve hangi bağlanma stiline sahip eşlerin daha uyumlu bir evlilik sürdürdüklerini incelemektir. Elde edilen sonuçlara göre örnekleme en sık rastlanılan çiftler her iki eşin de güvensiz bağlandığı çiftlerdir. Çalışmaya katılan çiftlerin bağlanma stilleri arasında bir ilişki bulunamamıştır.

Gökmen (2009), kadın sığınma evinde yaşayan şiddet görmüş kadınlar ile eşiyle birlikte yaşayan şiddet görmüş kadınların bağlanma stilleri ve psikolojik dayanıklılık düzeyleri ile bu davranış özelliklerinin karşılaştırılmasını incelemiştir. Araştırma

sonucunda, kadın sığınma evinde yaşayan katılımcıların güvenli bağlanma stili puan ortalamalarının, eşiyile birlikte yaşayan katılımcıların puan ortalamalarından istatistiksel olarak anlamlı düzeyde yüksek olduğu saptanmıştır. Katılımcıların şiddete karşı verdikleri tepkilerin dayanıklılık düzeyleri ve bağlanma stilleri arasındaki farklar doğrultusunda değişiklik gösterdiği belirlenmiştir. Şiddete karşı verilen tepkilere göre, kadın sığınma evinde yaşayan şiddet görmüş katılımcıların dayanıklılık puanları ve güvenli bağlanma puanlarının diğer katılımcı gruba göre ileri düzeyde anlamlı olduğu saptanmıştır.

Murphy (1997) tarafından yapılan bir araştırmada, depresif ve depresif olmayan üniversite öğrencilerinin ayrımını yapmak amaçlanmıştır. Bu ayrımı yaparken yetişkin bağlanma stillerinin rolü ve bağlanma stilleriyle depresif kişilik hassaslıkları ve otonominin ilişkileri incelenmiştir. Araştırma sonucunda korkulu ve saplantılı bağlanma stillerinden alınan yüksek puanla, depresyon ve olumsuz benlik modeli arasında anlamlı bir ilişki olduğu saptanmıştır. Hem korkulu hem de saplantılı bağlanmanın bir parçası olan kişinin kendini eleştirmesinin, güçlü depresif hassasiyetle ilişkisi vurgulanmıştır. Kişinin kendini eleştirme bileşenini içermeyen kaçınan bağlanmanın depresif eğilimlerle bir ilişkisinin olmadığı, kendine güvenme ve yakınlıktan kaçınma içerdiği gözlenmiştir.

Meyers'in (1998) yaptığı araştırmada yetişkinlikte bağlanma stilleriyle kişisel yetkinlik, psikolojik huzursuzluk, benlik saygısı ve savunma stillerini içeren duygu ve kaygılarla baş etmeyle ilgili kişisel özellikler arasındaki ilişki incelenmiştir. Güvenli bağlanan bireylerin, kaçınan ve kaygılı bağlanan bireylere kıyasla daha yüksek derecede kişisel yetkinlik ve daha düşük derecede psikolojik huzursuzluk

gösterdikleri, güvenli bağlanan bireylerin, kaçınan ve kaygılı bağlanan bireylere oranla benlik saygısının daha yüksek olduğu, güvenli bağlanan bireylerin kaçınan ve kaygılı bağlanmış bireylere oranla kendilerini, kendilerinin aleyhine döndürecek kendini suçlama gibi uyumsuz savunma mekanizmalarını daha az kullandıkları belirtilmiştir.

Wearden ve arkadaşları (2005), 142 üniversite öğrencisi ile yaptıkları çalışmada yetişkinlikte bağlanma stilleri, duygu yoksunluğu ve psikolojik belirti rapor etme arasındaki ilişkiyi incelemişlerdir. Sonucunda, korkulu ve saplantılı bağlanma stillerinin olumsuz duygulanımlar ve duygu yoksunluğu ile anlamlı derecede ilişkili olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Kaçınan bağlanma stilinde bu ilişki saptanmamıştır. Korkulu bağlanma ve psikolojik belirti rapor etme arasındaki ilişkinin kısmen duygu yoksunluğu ve olumsuz duygulanımlarla aracılık edildiği ama saplantılı bağlanma ve psikolojik belirti rapor etme arasındaki ilişkinin tepkisel olumsuz duygulanımlarla aracılık edildiği belirtilmiştir.

1.5 Araştırmanın Amacı

Buraya kadar özetlenen araştırmalardan da anlaşılacağı gibi, bireylerin ilk çocukluk dönemi deneyimleri sonucu kurduğu bağlanma biçimleri ve benlik saygıları, yetişkin yaşamlarında kurdukları evliliklerde çift uyumunu belirleyen faktörler arasında yer almaktadır. Sözü edilen literatür temel alınarak, bu araştırmada, evli çiftlerde çift uyumunun, bağlanma biçimleri ve benlik saygıları arasındaki ilişkinin incelenmesi amaçlanmıştır.

Araştırmanın ikincil amacı da, evlilik uyumu ve benlik saygısının demografik değişkenlerden, cinsiyet, yaş, eğitim durumu, çalışma durumu ve kişilerin ebeveyn durumlarına göre farklılık gösterip göstermediğini belirlemektir. Ayrıca katılımcıların ebeveyn yaşantısı ile kendi aile yaşantıları arasındaki ilişkinin incelenmesi amaçlanmıştır.

Bu amaçlar doğrultusunda aşağıdaki sorulara yanıt aranmıştır:

1. Evlilik uyumu ile bağlanma stilleri arasında anlamlı bir ilişki var mıdır?
2. Evlilik uyumu ile benlik saygısı arasında anlamlı bir ilişki var mıdır?
3. Bağlanma stilleri ile benlik saygısı arasında anlamlı bir ilişki var mıdır?
4. Evlilik uyum düzeyi, benlik saygısı ve bağlanma biçimine göre farklılık gösteriyor mudur?
5. Yaş, eğitim durumu, iş durumu ve ebeveyn durumu ile benlik saygısı arasında anlamlı bir ilişki var mıdır?
6. Yaş, eğitim durumu ve ebeveyn durumu ile evlilik uyumu arasında anlamlı bir ilişki var mıdır?

1.6 Araştırmanın Önemi

Evlilik, kadın ve erkeğin, yaşamlarını paylaşmak, çocuk yapmak ve yetiştirmek gibi amaçlar doğrultusunda yaptıkları sözleşmedir. Kaliteli bir evlilikte, her iki tarafın da uyumlu olması beklenmektedir. Bu uyumun bozulması halinde, kişiler hem bireysel olarak sıkıntı yaşamakta, hem de içinde buldukları toplumu dolaylı yoldan etkilemektedirler. Ayrıca aile içindeki huzursuzluk çocukları da etkilemektedir.

Huzursuz ve gergin bir aile yaşantısında yetişen çocuğun uyum düzeyi bu durumdan etkilenmektedir. Çocuğun uyum düzeyi, onun yaşına uygun davranması, duygusal açıdan iyi olması, benlik kavramı ve okul başarısı gibi unsurları kapsamaktadır.

Ayrıca çocuklar ebeveynlerinden gördükleri aile yaşantısını ileride kuracakları aile yaşantılarına yansıtabilmektedirler. Kısacası aile içi ebeveynlerin çift uyumu ve çocuk arasında sıkı bir ilişki vardır. Bu bağlamda evlilik uyumu ile ilgili yapılacak olan çalışmaların oldukça önemli olduğu düşünülmektedir. Yabancı literatürde bazı araştırmalar evlilik uyumu ile bağlanma stilleri ve benlik saygısı arasında bir ilişki olduğunu göstermektedir.

Yurtiçi yapılan çalışmalar Türk kültürüne uygun olacağı için, Türkiye’de yapılacak olan aile ve evlilik terapilerine destek olacağı düşünülmektedir. Bu konuda yapılacak araştırmalar, Türkiye’deki aile ve evlilik danışmanlığı hizmetlerine ve alanda çalışan uzmanlara yardımcı olacaktır. Ayrıca henüz evlenmemiş olan bireylere de, evlilik kararı alma yolunda destek olacağı düşünülmektedir.

2. YÖNTEM

2.1. Örneklem

Araştırmanın örneklem grubunu, 2009 yılı Aralık ayında, seçkisiz örnekleme yöntemi ile seçilen ve İstanbul ilinde ikamet eden 35-55 yaş arası, evli, 58'er kadın ve erkek olmak üzere 116 kişi oluşturmaktadır. Değerlendirme ölçekleri kişilere kapalı zarfla verilmiştir. Kişiler ölçekleri kendileri doldurup, teslim etmişlerdir. Araştırmada veri toplamak amacı ile Kişisel Bilgi Formu, Rosenberg Benlik Saygısı Ölçeği (R-BSÖ), Çift Uyum Ölçeği (ÇUÖ) ve İlişki Ölçekleri Anketi (İÖA) ile kullanılmıştır. Bu veri toplama araçları aşağıda tanıtılmıştır.

2.2 Veri Toplama Araçları

Araştırma verileri Şubat-Nisan 2010 tarihleri arasında toplanmıştır. Araştırmacı tarafından anket ve ölçekler çiftlere ulaştırılmış, doldurulduktan sonra iki hafta içerisinde, kapalı zarf usulüyle geri iletmeleri istenmiştir.

2.2.1. Kişisel Bilgi Formu

Araştırmacı tarafından geliştirilen bu formda katılımcıların demografik özelliklerine ilişkin sorular bulunmaktadır. Katılımcılardan yaş, cinsiyet, medeni durum, eğitim durumu, iş durumu, katılımcının aile durumu ile ilgili soruları yanıtlamaları beklenmektedir.

2.2.2. Rosenberg Benlik Saygısı Ölçeği (R-BSÖ)

Rosenberg (1965) tarafından geliştirilen ölçeğin Türk toplumuna uyarlamasını Füsun Çuhadaroğlu (1986) yapmıştır. 12 alt ölçekten oluşan ölçekte 63 madde yer almaktadır. Bu çalışmada 10 maddeden oluşan Benlik Saygısı alt ölçeği kullanılmıştır. Ölçek on maddeden oluşmaktadır ve 1-4 arası derecelendirilmiştir. Ölçekten elde edilebilecek puanlar 10 ile 40 arasında değişmektedir. Ölçekten alınan yüksek puanlar, bireyin benlik saygısının yüksekliğini göstermektedir. Ölçeğin Türkçe'ye uyarlamasında test-tekrar test yöntemi kullanılmıştır. 4 hafta arayla gerçekleştirilen test-tekrar test çalışmasında iki ölçüm arasında $r=.71$ ilişki olduğu bulunmuştur.

2.2.3. İlişki Ölçekleri Anketi (İÖA)

Griffin ve Bartholomew'un(1994) geliştirdiği İÖA, 1-7 arası basamaklardan oluşan Likert tipi 30 maddelik bir ölçektir. Bağlanma biçimleriyle ilişkili farklı maddeler toplanıp, bu toplamın her bir ölçekteki madde sayısına bölünmesiyle dört yetişkin bağlanma biçimini (güvenli, kayıtsız, saplantılı, korkulu) ölçmek amaçlanmaktadır.

Bağlanma biçimlerine atanmada katılımcının en yüksek puana sahip olduğu bağlanma biçimi dikkate alınmaktadır. İlişki Ölçekleri Anketi Türk Kültürüne Sümer ve Güngör (1999a) tarafından uyarlanmıştır. Uyarlanan bu ölçekte 17 madde bulunmaktadır. Ölçeğin alt ölçeklerinin iç tutarlık katsayıları .27 ile .61 değerleri arasındadır. Ölçeğin yeterli düzeyde test tekrar test güvenirliği vardır, bağlanma biçimleri arasında beklendik yönde ilişkiler mevcuttur. Literatürle tutarlı biçimde karşıt bağlanma biçimleri aynı faktörde toplanmaktadır, yapı geçerliği yüksektir.

2.2.4 Çift Uyum Ölçeği (ÇUÖ)

Çiftler Uyum Ölçeği (ÇUÖ) Spainer (1976) tarafından evli ve birlikte yaşayan çiftlerin ikili ilişkilerine ait uyumlarını ölçmek için geliştirilen 32 maddelik Likert tipi bir ölçektir.

Spainer evlilik uyumunun ;

- a) eşler arasında sorun yaratan farklılıklar ,
- b) kişiler arası gerginlik ve kişisel anksiyete ,
- c) eşler arası tatmin ,
- d) eşler arası bağlılık ,
- e) yapılmakta olan işlerin önemi konusunda eşler arasındaki fikir birliğinin dereceleriyle karar verilecek bir süreç olduğunu belirtmiştir. Bu ölçek tutum, davranış ve bilişsel süreçleri bir arada ele alan çok boyutlu bir ölçek olarak geliştirilmiştir. Çift uyumunun yanı sıra evlilik duyumunun da ölçülmesinde yaygın olarak kullanılmaktadır. Dört alt ölçekten oluşur; a) eşler arası tatmin alt ölçeği;

negatif ve pozitif düşünce modelleri ile pozitif ve aversif iletişimi sorgulayan 10 madde içerir. b) eşler arası bağlılık alt ölçeği; birlikte geçirilen zamanı ve konuşmaları anlatan 5 maddeden oluşur. c) eşler arası fikir birliği alt ölçeği; evlilik ilişkisindeki temel konular hakkındaki anlaşma düzeyini gösteren 13 maddeden oluşur. d) duygusal ifade alt ölçeği; sevgi gösterme şekillerinde anlaşma derecesini gösterir ve sevgi gösteren davranışları yapmayı içeren 4 maddeyi içerir. Toplam ölçüm puanları evlilik uyumu ve tatmin derecesini yansıtmaktadır.

Testten alınabilecek puanların dağılımı 0-151'dir. Toplam uyum puanının yüksek oluşu bireyin ilişkisinin ya da evlilik uyumunun daha iyi olduğunu gösterir.

Çift Uyum Ölçeği'nin Türk örnekleminde geçerlik güvenirlik çalışması 1997 yılında Fışiloğlu ve Demir tarafından yapılmıştır. Evlilik uyumunun ölçümü için kullanılan Çift Uyum Ölçeği'nin yapı geçerliliği çalışmasında Evlilik Uyum Ölçeği (Locke- Wallace Marital Adjustment Scale) kullanılmıştır. ($r = .82$) 132 kadın, 132 erkek olmak üzere 264 kişiden oluşan örneklem grubunun kullanıldığı çalışmada, ÇUÖ 'in güvenirliği .92 bulunmuştur, bu sonuç DAS'a oldukça yakındır (.96). Alt; çift doyumu .83; çift bağlılığı .75; duygusal ifade .80, çift fikirbirliği .75. olmak üzere boyutların güvenirlikleri de kabul edilir sınırlarda bulunmuştur (Fışiloğlu ve Demir, 2000)

Ölçek değerlendirmesi sonucu katılımcıların "çift uyum" düzeyleri hesaplanmıştır. Literatürde yer alan "evlilik uyumu" tanımıyla bu ölçekte kullanılan "çift uyum" kavramları aynı anlamda kullanılmaktadır.

2.3. İşlem

Araştırmada katılımcılara uygulanan ölçeklerden elde edilen veriler, çözümleme yapılabilmesi için kodlanmış ve bilgisayara yüklenmiştir. Veri çözümlemesi yapılırken demografik sorular frekanslar ve yüzdeleri kapsayacak şekilde tablo halinde sunulmuştur. İstatistiksel analiz bilgisayarda SPSS-15.0 paket programı ile yapılmıştır.

Betimleyici istatistiklerden frekans (f) ve yüzde (%) kullanılmıştır. Bağımsız değişkenlere göre bağımlı değişkenlerde farklılık olup olmadığını belirlemek için iki seçenekli bağımsız değişkenlerde parametrik ise bağımsız grup t-testi, non-parametrik ise Mann Whitney-U testi kullanılmıştır. Benzer şekilde, ikiden fazla seçeneği olan bağımsız değişkene göre, bağımlı değişkenlerde farklılık olup olmadığını belirlemek için parametrik ise tek yönlü varyans analizi, non-parametrik ise Kruskal Wallis-H testi kullanılmıştır.

Sıralama ve/veya sınıflama ölçeğinde elde edilen ya da daha sonra sınıflandırılan verilerde çapraz tablolar kullanılmıştır. Bu değişkenler arasında farklılık olup olmadığı ki-kare bağımsızlık testi ile araştırılmıştır. Ayrıca, birden fazla faktörün tek değişken üzerinde ortak etkisinin olup olmadığını belirlemek için de iki faktörlü varyans analizi kullanılmıştır. Bağımlı değişkenler arasındaki ilişki düzeyini ve yönünü belirlemek için Pearson Çarpım Momentleri Korelasyonu kullanılmıştır.

3. BULGULAR

Araştırma sonucunda elde edilen verilerle ilgili tanımlayıcı bulgular ve istatistiksel analiz sonuçları aşağıdaki gibidir: Çalışmaya 58 çift, 58 erkek, 58 kadın toplam 116 kişi katılmıştır.

Katılımcıların yaşlarına göre dağılımları Tablo 3.1’de görülmektedir:

Tablo 3.1: Katılımcıların Yaşlarına Göre Dağılımları

Yaş Grupları	Frekans (f)	Yüzde (%)
35-45 Yaş (Genç Yetişkin)	87	75,0
46-55 Yaş (Orta Yetişkin)	29	25,0
Toplam	116	100,0

Tablo 3.1’de görüldüğü gibi, katılımcıların %75’ini genç yetişkinler (35-45 yaş arası) oluştururken, %25’ini orta yetişkinler (46-55 yaş arası) oluşturmaktadır

Katılımcıların eğitim durumlarına göre dağılımları tablo 3.2’de gösterilmiştir.

Tablo 3.2: Katılımcıların Eğitim Durumlarına Göre Dağılımları

Eğitim Durumu	Frekans(f)	Yüzde(%)
İlköğretim Mezunu	23	19,8
Ortaöğretim Mezunu	46	39,7
Lisans Mezunu	33	28,4
Lisansüstü Eğitim Mezunu	14	12,1
Toplam	116	100,0

Tablo 3.2’te görüldüğü gibi, araştırmaya katılan katılımcıların %19,8’i ilköğretim mezunu, %39,7’si lise mezunu, %28,4’ü lisans mezunu ve %12,1’i lisansüstü eğitime sahiptirler.

Katılımcıların çalışıp çalışmama durumları tablo 3.3’te gösterilmiştir.

Tablo 3.3: Katılımcıların çalışıp çalışmama durumlarına göre dağılımı

İş Durumu	Frekans(f)	Yüzde(%)
Çalışıyor	76	65,5
Çalışmıyor	40	34,5
Toplam	116	100,0

Tablo 3.3’te görüldüğü gibi ankete cevap veren katılımcıların %65,5’i çalışırken, %34,5’i çalışmamaktadır.

Katılımcıların çocukluk dönemlerinde anne-babalarının birliktelik durumu aşağıdaki tablo 3.4’te gösterilmiştir.

Tablo 3.4: Katılımcıların anne-babalarının birliktelik durumu

Anne-Baba Birliktelik Durumu	Frekans(f)	Yüzde(%)
Anne-Baba Birlikte	88	75,9
Anne-Baba Ayrı	12	10,3
Diğer	16	13,8
Toplam	116	100,0

Tablo 3.4'te görüldüğü gibi katılımcıların çocukluk dönemlerinde %75,9'unun anne-babası birlikte iken, %10,3'ünün anne-babası ayrıdır. Ayrıca katılımcıların %13,8'i diğer seçeneğini işaretlemişlerdir. Bunun anlamı anne ya da babadan herhangi birinin ölmüş olduğudur.

Katılımcıların anne-babalarının birbirlerini teşvik edici fikir alışverişlerinde bulunma düzeylerine göre dağılımları tablo 3.5'te gösterilmiştir.

Tablo 3.5: Katılımcıların anne-babalarının birbirlerini teşvik edici fikir alışverişlerinde bulunma düzeylerine göre dağılımları

Teşvik Edici Fikir Alışverişlerinde Bulunma	Frekans(f)	Yüzde(%)
Her zaman	39	33,6
Bazen	68	58,6
Hiçbir zaman	9	7,8
Toplam	116	100,0

Tablo 3.5'te görüldüğü gibi katılımcıların %33,6'sının anne-babaları her zaman birbirlerini teşvik edici fikir alışverişinde bulunurken, %58,6'sı bu işi bazen yapmaktadır. %7,8'inin anne babası hiçbir zaman birbirlerini teşvik edici fikir alışverişinde bulunmamaktadırlar.

Katılımcıların anne-babalarının ev dışı faaliyetlerin ne kadarını birlikte geçirdikleri aşağıdaki tablo 3.6'da gösterilmiştir.

Tablo 3.6: Katılımcıların anne-babalarının ev dışı faaliyetlerin ne kadarını birlikte geçirdikleri

Anne-baba ev dışı faaliyetlerin ne kadarını birlikte geçirirler?	Frekans(f)	Yüzde(%)
Hepsini	24	20,7
Bazılarını	58	50,0
Çok azını	25	21,6
Hiçbirini	9	7,8
Toplam	116	100,0

Tablo 3.6'da görüldüğü gibi katılımcıların %20,7'sinin anne babası ev dışı faaliyetlerin hepsini birlikte geçirirken, %50'si bu faaliyetlerin bazılarını, %21,6'sı çok azını birlikte geçirmektedir. %7,8'inin anne babası hiçbir ev dışı faaliyeti birlikte geçirmemektedir.

Katılımcıların anne-babalarının arasında çıkan uyuşmazlıkların nasıl sonuçlandıkları tablo 3.7'de gösterilmiştir.

Tablo 3.7: Katılımcıların anne-babalarının arasında çıkan uyuşmazlıkların nasıl sonuçlandıkları

Anne babanız arasında çıkan uyumsuzluklar genellikle nasıl sonuçlanır?	Frekans(f)	Yüzde(%)
Babanın susması ile	19	16,4
Annenin susması ile	52	44,8
Karşılıklı anlaşmaya varılarak	45	38,8
Toplam	116	100,0

Tablo 3.7’de görüldüğü gibi katılımcılardan anne-babalarının arasında çıkan uyumsuzluklar annenin susmasıyla sonuçlanır diyenler %44,8, babanın susması ile sonuçlanır diyenler %16,4 ve karşılıklı anlaşmaya varılarak sonuçlanır diyenlerin oranı %38,8’dir.

Katılımcıların anne-babalarının ayrılmayı ne sıklıkla düşünüp ya da tartıştıkları aşağıdaki tablo 3.8’de gösterilmiştir.

Tablo 3.8: Katılımcıların anne-babalarının ayrılmayı ne sıklıkla düşünüp ya da tartıştıkları

Anne-babanız boşanmayı, ayrılmayı ne sıklıkla düşünür ya da tartışırdı?	Frekans(f)	Yüzde(%)
Her zaman	2	1,7
Bazen	27	23,3
Hiçbir zaman	87	75,0
Toplam	116	100,0

Tablo 3.8’de görüldüğü gibi katılımcıların %75’nin anne-babası boşanmayı ya da ayrılmayı hiçbir zaman düşünmezken, %23,3’ü bazen, %1,7’si ise her zaman ayrılmayı düşünüp tartışmaktadır.

Katılımcıların anne-babalarının ne sıklıkla kavga ettikleri aşağıdaki tablo 3.9’da gösterilmiştir.

Tablo 3.9: Katılımcıların anne-babalarının ne sıklıkla kavga ettikleri

Anne-babanız ne sıklıkla kavga ederlerdi?	Frekans(f)	Yüzde(%)
Her zaman	8	6,9
Bazen	90	77,6
Hiçbir zaman	18	15,5
Toplam	116	100,0

Tablo 3.9’da görüldüğü gibi katılımcıların %6,9’unun anne-babaları her zaman kavga ederken, %77,6’sının anne-babası bazen kavga etmektedir. %15,5’inin anne-babası ise hiç kavga etmemektedir.

Katılımcıların anne-babalarının kavgalarından etkilenme düzeyleri tablo 3.10’da gösterilmiştir.

Tablo 3.10: Katılımcıların anne-babalarının kavgalarından etkilenme düzeyleri

Anne ve babanızın kavga etmesi sizi nasıl etkilerdi?	Frekans(f)	Yüzde(%)
Çok etkilendim	35	30,1
Biraz etkilendim	43	37,1
Hiç etkilenmedim	38	32,8
Toplam	116	100,0

Tablo 3.10’da görüldüğü gibi katılımcıların anne babalarının kavga etmeleri onlardan %30,1’ini çok etkilerken, %37,1’ini biraz etkilemekte ve %32,8’ini ise hiç etkilememektedir.

Katılımcıların anne-babanız sevgilerini birbirlerine gösterir miydi? Sorusuna verdikleri cevaplar tablo 3.11’de gösterilmiştir.

Tablo 3.11: Katılımcıların anne-babanız sevgilerini birbirlerine gösterir miydi?

Sorusuna verdikleri cevapların dağılımı

Anne-babanız sevgilerini birbirlerine gösterir miydi?	Frekans(f)	Yüzde(%)
Evet	76	65,5
Hayır	40	34,5
Toplam	116	100,0

Tablo 3.11’de görüldüğü gibi katılımcıların %65,5’inin anne-babaları sevgilerini birbirlerine gösterirken, %34,5’inin anne-babaları sevgilerini birbirlerine göstermemektedir.

Katılımcıların aile hayatları ile kendi hayatlarını karşılaştırdıklarında nasıl bir sonuç çıkardıkları aşağıdaki tablo 3.12’de gösterilmiştir.

Tablo 3.12: Katılımcıların aile hayatları ile kendi hayatlarını karşılaştırdıklarında nasıl bir sonuç çıkardıkları

Katılımcıların aile hayatları ile kendi hayatlarını karşılaştırdıklarında nasıl bir sonuç çıkardıkları	Frekans (f)	Yüzde (%)
Aile hayatımdan memnundum. Kendi aile yaşantımda aynı mutluluğu hissediyorum.	75	64,7
Aile hayatımdan memnun değilim. Kendi aile yaşantımda aynı şekilde hissediyorum.	15	12,9
Aile hayatımdan memnundum. Ama kendi aile yaşantımda aynı mutluluğu hissetmiyorum.	9	7,8
Aile hayatımdan memnun değilim. Ama kendi aile yaşantımda mutluluğu hissediyorum.	17	14,7
Toplam	116	100,0

Tablo 3.12’de görüldüğü araştırmaya dahil olan katılımcıların %64,7’si aile hayatlarından memnun olduklarını ve bu mutluluğu kendi aile yaşantılarında da hissettiklerini belirtmişlerdir. %13,9’u ise aile hayatlarından memnun olmadıklarını ve bu mutsuzluluğu kendi aile yaşantılarında da hissettiklerini belirtmişlerdir. %7,8’i ise aile hayatlarından memnun olduklarını ancak bu mutluluğu kendi yaşantılarında hissetmediklerini ifade etmişlerdir. %14,7’si ise aile hayatlarından memnun olmadıklarını ancak kendi yaşantılarından mutlu olduklarını bildirmişlerdir.

Katılımcıların çift uyum düzeyleri aşağıdaki tablo 3.13’te gösterilmiştir.

Tablo 3.13: Katılımcıların çift uyum düzeyleri

Çift uyum düzeyi	Frekans(f)	Yüzde(%)
Düşük	18	15,5
Yüksek	98	84,5
Toplam	116	100,0

Tablo 3.13'te görüldüğü gibi katılımcıların %15,5'i düşük çift uyumuna sahip iken, %84,5'i yüksek çift uyumuna sahiptir.

Katılımcıların benlik saygıları ile çift uyumları arasındaki ilişkiyi belirlemek için yapılan Pearson Çarpım Momentleri Korelasyonu sonucu aşağıdaki tablo 3.14'te gösterilmiştir.

Tablo 3.14: Katılımcıların benlik saygıları ile çift uyumları arasındaki ilişkiyi belirlemek için yapılan Pearson Çarpım Momentleri Korelasyonu sonucu

Değişkenler	N	R	p
Benlik Saygısı-Çift Uyumu	116	.238	.010

Tablo 3.14'te görüldüğü gibi katılımcıların benlik saygıları ile çift uyumları arasındaki ilişkiyi belirlemek için yapılan Pearson Çarpım Momentleri Korelasyonu sonucunda, benlik saygısı ile çift uyumu arasında pozitif yönde anlamlı bir ilişki olduğu belirlenmiştir ($r=0.238;p<.05$). Bulgulara göre benlik saygısı arttıkça çift uyumunun da arttığı söylenebilir.

Katılımcıların çift uyumları ile bağlanma biçimleri arasındaki ilişkiyi belirlemek için yapılan Pearson Çarpım Momentleri Korelasyonu sonucu tablo 3.15’te gösterilmiştir.

Tablo 3.15: Katılımcıların çift uyumları ile bağlanma biçimleri arasındaki ilişkiyi belirlemek için yapılan Pearson Çarpım Momentleri Korelasyonu sonucu

Değişkenler		Çift Uyumu	Korkulu Bağlanma	Kayıtsız Bağlanma	Güvenli Bağlanma	Saplantılı Bağlanma
Çift Uyumu	R	1	-,233(*)	,148	,006	-,278(**)
	P	.	,012	,113	,950	,003
	N	116	116	116	116	116
Korkulu Bağlanma	R	-,233(*)	1	,235(*)	-,397(**)	,067
	P	,012	.	,011	,000	,476
	N	116	116	116	116	116
Kayıtsız Bağlanma	R	,148	,235(*)	1	-,240(**)	-,167
	P	,113	,011	.	,010	,073
	N	116	116	116	116	116
Güvenli Bağlanma	R	,006	-,397(**)	-,240(**)	1	,013
	P	,950	,000	,010	.	,890
	N	116	116	116	116	116
Saplantılı Bağlanma	R	-,278(**)	,067	-,167	,013	1
	P	,003	,476	,073	,890	.
	N	116	116	116	116	116

Tablo 3.15’te görüldüğü gibi, katılımcıların çift uyumları ile bağlanma biçimleri arasındaki ilişkiyi belirlemek için yapılan Pearson Çarpım Momentleri Korelasyonu

sonucunda korkulu($r=-0.233;p<.05$) ve saplantılı($r=-0.278;p<.05$) bağlanma ile çift uyumu arasında negatif yönde anlamlı ilişkiler belirlenmiştir. Bulgulara göre katılımcılarda saplantılı ve korkulu bağlanma düzeyi arttıkça çift uyum düzeyleri azalmaktadır.

Katılımcıların benlik saygıları ile bağlanma biçimleri arasındaki ilişkiyi belirlemek için yapılan Pearson Çarpım Momentleri Korelasyonu sonucu tablo 3.16'da gösterilmiştir.

Tablo 3.16: Katılımcıların benlik saygıları ile bağlanma biçimleri arasındaki ilişkiyi belirlemek için yapılan Pearson Çarpım Momentleri Korelasyonu sonucu

Değişkenler		Benlik Saygısı	Korkulu Bağlanma	Kayıtsız Bağlanma	Güvenli Bağlanma	Saplantılı Bağlanma
Benlik Saygısı	R	1	-,150	,084	,095	-,217(*)
	P	.	,107	,371	,309	,019
	N	116	116	116	116	116
Korkulu Bağlanma	R	-,150	1	,235(*)	-,397(**)	,067
	P	,107	.	,011	,000	,476
	N	116	116	116	116	116
Kayıtsız Bağlanma	R	,084	,235(*)	1	-,240(**)	-,167
	P	,371	,011	.	,010	,073
	N	116	116	116	116	116
Güvenli Bağlanma	R	,095	-,397(**)	-,240(**)	1	,013
	P	,309	,000	,010	.	,890
	N	116	116	116	116	116
Saplantılı Bağlanma	R	-,217(*)	,067	-,167	,013	1
	P	,019	,476	,073	,890	.
	N	116	116	116	116	116

Tablo 3.16’da görüldüğü gibi katılımcıların benlik saygıları ile bağlanma biçimleri arasındaki ilişkiyi belirlemek için yapılan Pearson Çarpım Momentleri Korelasyonu sonucunda saplantılı bağlanma biçimi ile benlik saygıları arasında ters yönde anlamlı bir ilişki belirlenmiştir($r=-0.217$; $p<.05$). Bulgulara dayanılarak katılımcıların benlik saygıları azaldıkça saplantılı bağlanma düzeylerinin arttığı söylenebilir. Buna

ilaveten ilişki ölçeği anketinin bazı alt boyutları arasında pozitif yönde, bazıları arasında ise negatif yönde anlamlı ilişki belirlenmiştir. Ancak zaten bunlar beklenen ilişkilerdir. Örneğin güvenli bağlanma ile korkulu bağlanma arasında negatif yönde anlamlı bir ilişkiye rastlanmıştır ama zaten bu olması gereken bir ilişkidir. Bir bireyin hem güvenli hem de korkulu bağlanması beklenemez.

Katılımcıların yaş grupları ile çift uyumları arasında ilişki olup olmadığını belirlemek için yapılan ki-kare bağımsızlık testi sonucu tablo 3.17’de gösterilmiştir.

Tablo 3.17: Katılımcıların yaş grupları ile çift uyumları arasında ilişki olup olmadığını belirlemek için yapılan ki-kare bağımsızlık testi

Değişkenler		Yaş Aralığı		Toplam
		Genç Yetişkin (35-45)	Orta Yetişkin (46-55)	
Çift Uyum Düzeyi	Düşük	14 77,8%	4 22,2%	18 100,0%
	Yüksek	73 74,5%	25 25,5%	98 100,0%
Toplam		87 75,0%	29 25,0%	116 100,0%

$$\chi^2 = .088 \quad sd=1 \quad p=.767$$

Tablo 3.17’de görülen, katılımcıların çift uyumlarının yaştan bağımsız olup olmadığını belirlemek ya da farklı bir ifadeyle yaş ile çift uyumu arasında anlamlı bir

ilişki olup olmadığını belirlemek için yapılan ki-kare bağımsızlık testi sonucuna göre katılımcıların yaşları ile çift uyumları arasında anlamlı bir ilişki bulunamamıştır ($\chi^2 = .088; p > .05$). Farklı bir anlatımla katılımcıların çift uyumları yaşlarından bağımsızdır.

Katılımcıların çift uyumlarının cinsiyete göre farklılık gösterip göstermediğini belirlemek için yapılan bağımsız grup t-testi sonucu tablo 3.18’de gösterilmiştir.

Tablo 3.18: Katılımcıların çift uyumlarının cinsiyete göre farklılık gösterip göstermediğini gösteren bağımsız grup t-testi sonucu

Değişken	Cinsiyet	N	X	Ss	Sd	t	P
Çift Uyumu	Kadın	58	106,48	19,06	114	-1,525	,872
	Erkek	58	112,02	20,00			

Tablo 3.18’de görüldüğü gibi, katılımcıların çift uyumlarının cinsiyete göre farklılık gösterip göstermediğini belirlemek için yapılan bağımsız grup t-testi sonucunda cinsiyetler arasında anlamlı farklılığa rastlanmamıştır ($t = -1,525; p > .05$). Bulgulara göre kadın ve erkeklerin çift uyum düzeyleri benzerlik göstermektedir.

Katılımcıların çift uyum düzeylerinin eğitim durumlarına göre farklılık gösterip göstermediğini belirlemek için yapılan Kruskal Wallis H testi sonucu Tablo 3.19’da gösterilmiştir.

Tablo 3.19: Katılımcıların çift uyum düzeylerinin eğitim durumlarına göre farklılık gösterip göstermediğini belirlemek için yapılan Kruskal Wallis H testi sonucu

Değişken	Eğitim Durumu	N	Sıra Ort.	χ^2	SD	p
Çift Uyumu	İlköğretim Mezunu	23	56,54	.554	3	.907
	Ortaöğretim Mezunu	46	57,65			
	Lisans Mezunu	33	62,08			
	Lisansüstü Eğitim Mezunu	14	56,07			

Tablo 3.19’da görüldüğü gibi, çift uyum düzeyinin katılımcıların eğitim durumlarına göre farklılık gösterip göstermediğini belirlemek için yapılan Kruskal Wallis H testi sonucunda, çift uyumunun eğitim durumuna göre farklılaşmadığı belirlenmiştir. Bulgulara göre, farklı eğitim düzeylerine sahip katılımcıların çift uyumları benzerlik göstermektedir.

Katılımcıların anne-babalarının boşanmayı/ayrılmayı ne sıklıkla düşündükleri ile kendilerinin çift uyum düzeylerini gösteren çapraz Tablo 3.20’de gösterilmiştir.

Tablo 3.20: Katılımcıların anne-babalarının boşanmayı/ayrılmayı ne sıklıkla düşündükleri ile kendilerinin çift uyum düzeylerini gösteren çapraz tablo

Değişkenler		Çift Uyum Düzeyi		Toplam
		Düşük	Yüksek	
Anne ve babanız boşanmayı, ayrılmayı ne sıklıkla düşünür ya da tartışır?	Her zaman	0 0,0%	2 100,0%	2 100,0%
	Bazen	2 7,4%	25 92,6%	27 100,0%
	Hiçbir zaman	16 18,4%	71 81,6%	87 100,0%
Toplam		18 15,5%	98 84,5%	116 100,0%

Tablo 3.20’de görüldüğü gibi, anne-babaları ayrılmayı her zaman düşünen katılımcıların tamamının (%100) çift uyumları yüksek iken, anne-babaları ayrılmayı hiçbir zaman düşünmeyen katılımcıların %84,5’inin çift uyumu yüksektir. Tabloya bakarak anne-babaları ayrılmayı sık düşünen katılımcılar durumun oluşturduğu olumsuz atmosferi bildiklerinden dolayı, kendi evliliklerinde benzer durumların yaşanmaması için fedakârlıklar göstererek çift uyum düzeylerini yüksek tuttukları söylenebilir.

Katılımcıların çift uyum düzeylerinin anne-babalarının kavga etme sıklığına göre farklılaşıp farklılaşmadığını belirlemek için yapılan non-parametrik Kruskal Wallis-H testi sonucu Tablo 3.21’de gösterilmiştir.

Tablo 3.21: Katılımcıların çift uyum düzeylerinin anne-babalarının kavga etme sıklığına göre farklılaşıp farklılaşmadığını belirlemek için yapılan non-parametrik Kruskal Wallis-H testi sonucu

Değişken	Ebeveyn kavga etme sıklığı	N	Sıra Ort.	χ^2	SD	p
Çift uyum	Her zaman	8	52,31	8,139	2	.017
	Bazen	90	54,91			
	Hiçbir zaman	18	79,22			

Tablo 3.21’de görüldüğü gibi, katılımcıların çift uyum düzeylerinin anne-babalarının kavga etme sıklığına göre farklılaşıp farklılaşmadığını belirlemek için yapılan non-parametrik Kruskal Wallis-H testi sonucunda, katılımcıların çift uyum düzeylerinin ebeveyn kavga etme sıklığına göre farklılaştığı belirlenmiştir. Bu işlemin ardından Kruskal Wallis-H sonrası belirlenen farklılığın hangi gruplardan kaynaklandığını belirlemek amacıyla tamamlayıcı karşılaştırma tekniklerine geçilmiştir. Bu amaçla kullanılan özel bir test tekniği bulunmadığından ikili karşılaştırmalarda tercih edilen Mann Whitney-U uygulanmıştır. Bulgulara göre, ebeveynlerin sık kavga edenlerin çift uyum düzeyleri daha düşüktür.

Katılımcıların çift uyum düzeylerinin, anne babalarının sevgilerini birbirlerine gösterme durumlarına göre farklılık gösterip göstermediğini belirlemek için yapılan bağımsız grup t-testi sonucu Tablo 3.22’de gösterilmiştir.

Tablo 3.22: Katılımcıların çift uyum düzeylerinin, anne babalarının sevgilerini birbirlerine gösterme durumlarına göre farklılık gösterip göstermediğini belirlemek için yapılan bağımsız grup t-testi sonucu

Değişken	Anne-babanız sevgilerini birbirlerine gösterir miydi?	N	X	Ss	Sd	t	P
Çift	Evet	76	112,14	19,6	113	2.15	.738
Uyum	Hayır	40	103,90	19,0			

Tablo 3.22’de görüldüğü gibi, katılımcıların çift uyumlarının anne babalarının sevgilerini birbirlerine gösterme durumlarına göre farklılık gösterip göstermediğini belirlemek için yapılan bağımsız grup t-testi sonucunda gruplar arasında anlamlı farklılığa rastlanmamıştır ($t=2.15$; $p>.05$). Bulgulara göre bireyin anne babalarının sevgilerini birbirlerine gösterip göstermemesinin çift uyumları üzerine bir etkisi yoktur.

Katılımcıların benlik saygılarının yaş gruplarına göre farklılık gösterip göstermediğini belirlemek için yapılan bağımsız grup t-testi sonucu tablo 3.23’de gösterilmiştir.

Tablo 3.23: Katılımcıların benlik saygılarının yaş gruplarına göre farklılık gösterip göstermediğini gösteren bağımsız grup t-testi sonucu

Değişken	Yaş Grupları	N	X	Ss	Sd	t	P
Benlik Saygısı	35-45 (Genç Yetişkin)	87	23,26	2,45	114	.421	.367
	46-55 (Orta Yetişkin)	29	23,03	2,82			

Tablo 3.23’de görüldüğü gibi, katılımcıların benlik saygılarının yaş gruplarına göre farklılık gösterip göstermediğini belirlemek için yapılan bağımsız grup t-testi sonucunda gruplar arasında anlamlı farklılığa rastlanmamıştır ($t=.421$; $p>.05$). Bulgulara göre farklı yaş gruplarındaki bireylerin benlik saygı düzeyleri benzerlik göstermektedir.

Katılımcıların benlik saygılarının cinsiyete göre farklılık gösterip göstermediğini belirlemek için yapılan bağımsız grup t-testi sonucu Tablo 3.24’de gösterilmiştir.

Tablo 3.24: Katılımcıların benlik saygılarının cinsiyete göre farklılık gösterip göstermediğini gösteren bağımsız grup t-testi sonucu

Değişken	Cinsiyet	N	X	Ss	Sd	t	P
Benlik Saygısı	Kadın	58	22,90	2,93	114	-1,321	,111
	Erkek	58	23,52	2,04			

Tablo 3.24’de görüldüğü gibi, katılımcıların benlik saygılarının cinsiyete göre farklılık gösterip göstermediğini belirlemek için yapılan bağımsız grup t-testi sonucunda gruplar arasında anlamlı farklılığa rastlanmamıştır ($t=-1,321$; $p>.05$). Bulgulara göre kadın ve erkeklerin benlik saygı düzeyleri benzerlik göstermektedir.

Katılımcıların benlik saygısı düzeylerinin eğitim durumlarına göre farklılık gösterip göstermediğini belirlemek için yapılan Kruskal Wallis H testi sonucu Tablo 3.25’de gösterilmiştir.

Tablo 3.25: Katılımcıların benlik saygısı düzeylerinin eğitim durumlarına göre farklılık gösterip göstermediğini belirlemek için yapılan Kruskal Wallis H testi sonucu

Değişken	Eğitim Durumu	N	Sıra Ort.	χ^2	SD	p
Benlik Saygısı	İlköğretim Mezunu	23	45,78	8.51	3	.037
	Ortaöğretim Mezunu	46	55,12			
	Lisans Mezunu	33	70,86			
	Lisansüstü Eğitim Mezunu	14	61,36			

Tablo 3.25’de görüldüğü gibi, benlik saygısı düzeyinin katılımcıların eğitim durumlarına göre farklılık gösterip göstermediğini belirlemek için yapılan Kruskal Wallis H testi sonucunda, benlik saygısının eğitim durumuna göre farklılaştığı belirlenmiştir. Bu işlemin ardından Kruskal Wallis-H sonrası belirlenen anlamlı farklılığın hangi gruplardan kaynaklandığını belirlemek amacıyla tamamlayıcı karşılaştırma tekniklerine geçilmiştir. Bu amaçla kullanılan özel bir test tekniği bulunmadığından ikili karşılaştırmalarda tercih edilen Mann Whitney-U uygulanmıştır. Analizlerin sonucunda, farklılığın ilköğretim mezunu olanlarla lisans mezunu olan katılımcıların görüşleri arasında, lisans mezunu olanların lehine olduğu belirlenmiştir. Dolayısıyla, eğitim düzeyi arttıkça benlik saygısı arttığı söylenebilir.

Katılımcıların benlik saygısı düzeylerinin iş durumlarına göre farklılık gösterip göstermediğini belirlemek için yapılan bağımsız grup t-testi sonucu tablo 3.26’da gösterilmiştir.

Tablo 3.26: Katılımcıların benlik saygısı düzeylerinin iş durumlarına göre farklılık gösterip göstermediğini belirlemek için yapılan bağımsız grup t-testi sonucu

Değişken	İş Durumu	N	X	Ss	Sd	T	P
Benlik Saygısı	Çalışıyor	76	23,18	2,158	114	-.132	.223
	Çalışmıyor	40	23,25	3,168			

Tablo 3.26’da görüldüğü gibi, katılımcıların benlik saygılarının iş durumuna göre farklılık gösterip göstermediğini belirlemek için yapılan bağımsız grup t-testi sonucunda gruplar arasında anlamlı farklılığa rastlanmamıştır ($t = -.132$; $p > .05$). Bulgulara göre bireyin benlik saygısı iş durumuna göre farklılık göstermemektedir.

Katılımcıların benlik saygısı düzeylerinin anne-babalarının kavga etme sıklığına göre farklılaşıp farklılaşmadığını belirlemek için yapılan non-parametrik Kruskal Wallis-H testi sonucu tablo 3.27’de gösterilmiştir.

Tablo 3.27: Katılımcıların benlik saygısı düzeylerinin anne-babalarının kavga etme sıklığına göre farklılaşıp farklılaşmadığını belirlemek için yapılan non-parametrik Kruskal Wallis-H testi sonucu

Değişken	Ebeveyn kavga etme sıklığı	N	Sıra Ort.	χ^2	SD	p
Benlik saygısı	Her zaman	8	54,25	1,096	2	.578
	Bazen	90	57,42			
	Hiçbir zaman	18	65,81			

Tablo 3.27’de görüldüğü gibi, katılımcıların benlik saygısı düzeylerinin anne-babalarının kavga etme sıklığına göre farklılaşp farklılaşmadığını belirlemek için yapılan non-parametrik Kruskal Wallis-H testi sonucunda, katılımcıların benlik saygısı düzeylerinin ebeveyn kavga etme sıklığına göre farklılaşmadığı belirlenmiştir. Bulgulara göre, ebeveynlerin kavga etme sıklığının bireylerin benlik saygısı üzerine bir etkisi yoktur.

Katılımcıların benlik sayılarının anne-babalarının kavgalarından etkilenme düzeylerine göre farklılaşp farklılaşmadığını belirlemek için yapılan tek yönlü varyans analizi sonucu aşağıdaki Tablo 3.28’de gösterilmiştir.

Tablo 3.28: Katılımcıların benlik sayılarının anne-babalarının kavgalarından etkilenme düzeylerine göre farklılaşp farklılaşmadığını belirlemek için yapılan tek yönlü varyans analizi sonucu

Değişken	Etkilenme Düzeyi	N	X	Kaynak	KT	SD	KO	F	p
Benlik Saygısı	Çok etkilendim	35	23,1 1	Gruplar arası	1,75	2	,88	,125	,883
	Biraz etkilendim	43	23,2 1	Grup içi	675,2 3	96	7,03		
	Hiç etkilenmedim	21	22,8 6	Toplam	676,9 9	98			

Tablo 3.28’de görüldüğü gibi, katılımcıların benlik sayılarının anne-babalarının kavgalarından etkilenme düzeylerine göre farklılaşp farklılaşmadığını belirlemek

için yapılan tek yönlü varyans analizi sonucunda, katılımcıların benlik saygılarının ebeveynlerin kavgalarından etkilenme düzeylerine göre farklılaşmadığı belirlenmiştir. Bulgulara göre, ebeveynlerinin kavgalarından farklı düzeylerde etkilenen katılımcıların benlik saygı düzeyleri benzerlik göstermektedir.

Katılımcıların benlik saygısı düzeylerinin, anne babalarının sevgilerini birbirlerine gösterme durumlarına göre farklılık gösterip göstermediğini belirlemek için yapılan bağımsız grup t-testi sonucu Tablo 3.29’da gösterilmiştir.

Tablo 3.29: Katılımcıların benlik saygısı düzeylerinin, anne babalarının sevgilerini birbirlerine gösterme durumlarına göre farklılık gösterip göstermediğini belirlemek için yapılan bağımsız grup t-testi sonucu

Değişken	Anne-babanız sevgilerini birbirlerine gösterir miydi?	N	X	Ss	Sd	t	P
Benlik Saygısı	Evet	76	23,24	2,79	113	.114	.178
	Hayır	40	23,18	1,99			

Tablo 3.29’da görüldüğü gibi, katılımcıların benlik saygılarının anne babalarının sevgilerini birbirlerine gösterme durumlarına göre farklılık gösterip göstermediğini belirlemek için yapılan bağımsız grup t-testi sonucunda gruplar arasında anlamlı farklılığa rastlanmamıştır($t=.114$; $p>.05$). Bulgulara göre bireyin anne babalarının sevgilerini birbirlerine gösterip göstermemesinin benlik saygıları üzerine bir etkisi yoktur.

Katılımcıların anne-babalarının birbirlerini teşvik edici fikir alış verişinde bulunmaları ile kendilerinin birbirlerini teşvik edici fikir alış verişinde bulunmaları arasındaki ilişkiyi belirlemek için yapılan Pearson Çarpım Moment Korelasyon analizi sonucu Tablo 3.30’da gösterilmiştir.

Tablo 3.30: Katılımcıların anne-babalarının birbirlerini teşvik edici fikir alış verişinde bulunmaları ile kendilerinin birbirlerini teşvik edici fikir alış verişinde bulunmaları arasındaki ilişkiyi belirlemek için yapılan Pearson Çarpım Moment Korelasyon analizi

Değişkenler	N	r	P
Katılımcıların ve ebeveynlerinin babalarının birbirlerini teşvik edici fikir alış verişinde bulunmaları	116	-.122	.191

Tablo 3.30’da görüldüğü gibi, katılımcıların anne-babalarının birbirlerini teşvik edici fikir alış verişinde bulunmaları ile kendilerinin birbirlerini teşvik edici fikir alış verişinde bulunmaları arasındaki ilişkiyi belirlemek için yapılan Pearson Çarpım Moment Korelasyon analizi sonucu da anlamlı bir ilişkiye rastlanmamıştır ($r=-.122$; $p>.05$). Bulgulara göre, ebeveynleri teşvik edici fikir alış verişinde bulunan katılımcıların kendilerinin de aynı şeyleri yaptığı konusunda kesin bir yargıya varılamaz.

Katılımcıların anne-babalarının ve kendilerinin ev dışı faaliyetlerin ne kadarını birlikte geçirdikleri konusunda anlamlı bir ilişki olup olmadığını belirlemek için

yapılan Pearson Çarpım Moment Korelasyon analizi sonucu Tablo 3.31’de gösterilmiştir.

Tablo 3.31: Katılımcıların anne-babalarının ve kendilerinin ev dışı faaliyetlerin ne kadarını birlikte geçirdikleri konusunda anlamlı bir ilişki olup olmadığını belirlemek için yapılan Pearson Çarpım Moment Korelasyon analizi sonucu

Değişkenler	N	r	p
Katılımcıların anne-babalarının ve kendilerinin ev dışı faaliyetlerin ne kadarını birlikte geçirdikleri	116	-.251	.007

Tablo 3.31’de görüldüğü gibi, katılımcıların anne-babalarının ve kendilerinin ev dışı faaliyetlerin ne kadarını birlikte geçirdikleri konusunda anlamlı bir ilişki olup olmadığını belirlemek için yapılan Pearson Çarpım Moment Korelasyon analizi sonucunda negatif yönde anlamlı bir ilişkiye rastlanmıştır ($r=-.251$; $p<.05$). Bulgulara göre, ebeveynleri ev dışı faaliyetleri birlikte gerçekleştiren bireyler, yetişkin olduğunda aynı davranışı göstermemektedir.

Katılımcıların çift uyum düzeylerinin, benlik saygılarına ve bağlanma biçimlerine göre anlamlı farklılık gösterip göstermediğini belirlemek için yapılan çoklu varyans analizi sonucu tablo 3.32 ve tablo 3.33’de gösterilmiştir.

Tablo 3.32: Benlik saygısı ve bağlanma biçimine göre çift uyum düzeylerine ilişkin betimsel sonuçlar

Bağlanma Biçimi	Düşük Benlik Saygısı			Yüksek Benlik Saygısı			Toplam		
	N	X	Ss	N	X	Ss	N	X	Ss
Korkulu	15	107,13	19,056	4	81,75	36,509	19	101,79	24,85
Kayıtsız	25	109,88	18,190	16	119,69	14,046	41	113,71	17,20
Güvenli	28	108,67	19,704	9	116,22	20,036	36	110,56	19,77
Saplantılı	15	108,20	13,785	4	97,25	25,825	19	105,89	16,73
Toplam	83	108,67	17,866	33	111,42	23,582	116	109,46	19,60

Tablo 3.33: Çift uyum düzeylerinin benlik saygısı ve bağlanma biçimlerine göre farklılaşıp farklılaşmadığını gösteren çoklu varyans analizi sonucu

Varyansın Kaynağı	Kareler Toplamı	SD	Kareler Ortalaması	F	P
Benlik Saygısı	4766,543	3	1588,848	4,480	,005
Bağlanma Biçimi	407,103	1	407,103	1,148	,286
BSXBB	3692,340	3	1230,780	3,470	,019
Hata	37949,266	107	354,666		
Toplam	1421722,000	115			

Tablo 3.32 ve 3.33’de görüldüğü gibi, araştırmaya katılan düşük benlik saygısına sahip katılımcıların çift uyum puan ortalaması $X=108,67$, yüksek benlik saygısına sahip katılımcıların çift uyum puan ortalaması $X=111,42$ ’dir. Katılımcıların çift

uyum düzeylerinin, benlik saygısı düzeylerine göre farklılık gösterdiği belirlenmiştir ($F_{(3-107)}=4.480$; $p<.05$). Farklı bir ifadeyle katılımcıların benlik saygıları, çift uyumlarının düşük ya da yüksek olmasına neden olmuştur. Dolayısıyla benlik saygısının bireylerin çift uyum düzeyleri üzerine etki sahibi olduğu söylenebilir.

Yine aynı tablolardan görülebileceği gibi, korkulu bağlanan katılımcıların çift uyum puanları $X=101,79$, kayıtsız bağlanan katılımcıların çift uyum puanları $X=113,71$, Güvenli bağlanan katılımcıların çift uyum puanları $X=110,56$, Saplantılı bağlanan katılımcıların çift uyum puanları $X=105,89$ ' dur. Bu farklı bağlanma biçimine sahip katılımcıların çift uyum düzeyleri arasında fark bulunmamıştır ($F_{(1-107)}=1.148$; $p>.05$). Başka bir deyişle, katılımcıların bağlanma biçimleri çift uyumlarında farklılığa yol açmamıştır. Dolayısıyla bağlanma biçiminin çift uyumu üzerine bir etkisi olmadığı söylenebilir.

Tablo 3.32'de görüldüğü gibi, benlik saygısı ve bağlanma biçiminin katılımcıların çift uyum düzeyleri üzerine ortak etkisinin anlamlı olup olmadığını belirlemek için yapılan iki faktörlü varyans analizi sonucuna göre, ortak etkinin anlamlı olduğu belirlenmiştir ($F_{(3-107)}=3,470$; $p<.05$). Başka bir ifadeyle farklı bağlanma biçimi (korkulu, kayıtsız, güvenli ve saplantılı) olan katılımcıların çift uyum düzeyleri benlik saygılarının durumuna(yüksek-düşük) göre farklılık göstermekte; benlik saygısı yüksek ya da düşük olan katılımcıların çift uyum düzeyleri ise bağlanma biçimlerine göre farklılık göstermektedir.

Katılımcılarının benlik saygısı düzeylerinin, çift uyum düzeyini yordamada anlamlı bir yordayıcı olup olmadığını belirlemek için yapılan regresyon analizi tablo 3.34'te gösterilmiştir.

Tablo 3.34: Katılımcılarının benlik saygısı düzeylerinin, çift uyum düzeyini yordamada anlamlı bir yordayıcı olup olmadığını belirlemek için yapılan regresyon analizi

Yordayan Değişken	r	r ²	Sd	Sh	F	p
Benlik saygısı						
Yordanan Değişken	.238	,057	114	19,173	6,84	,010
Çift Uyum Düzeyi						

Tablo 3.34'te görüldüğü gibi katılımcıların benlik saygısı düzeylerinin, çift uyum düzeyini yordamada anlamlı bir yordayıcı olup olmadığını belirlemek için yapılan regresyon analizi sonucunda katılımcıların benlik saygısı düzeylerinin, çift uyumlarını yordamada anlamlı bir yordayıcı olduğu belirlenmiştir ($r=.238$; $r^2=.057$). Bulgulara göre katılımcıların benlik saygısı, çift uyumlarındaki toplam değişimin %5.7'sini açıklamaktadır.

Katılımcılarının bağlanma biçimlerinin benlik saygısı düzeylerini yordamada anlamlı bir yordayıcı olup olmadığını belirlemek için yapılan regresyon analizi tablo 3.35'te gösterilmiştir.

Tablo 3.35: Katılımcılarının bağlanma biçimlerinin benlik saygısı düzeylerini yordamada anlamlı bir yordayıcı olup olmadığını belirlemek için yapılan regresyon

Yordayan Değişkenler	Yordanan değişken Benlik Saygısı					
	r	r ²	Sd	Sh	F	p
Korkulu Bağlanma	,150	,023	114	2,52	2,63	,107
Kayıtsız Bağlanma	,084	,007	114	2,54	,805	,371
Güvenli Bağlanma	,095	,009	114	2,53	1,04	,309
Saplantılı Bağlanma	,217	,047	114	2,49	5,61	,019

Tablo 3.35'te görüldüğü gibi katılımcıların bağlanma biçimlerinin benlik saygısı düzeylerini yordamada anlamlı bir yordayıcı olup olmadığını belirlemek için yapılan regresyon analizi sonucunda sadece saplantılı bağlanmanın benlik saygısını yordamada anlamlı bir yordayıcı olduğu belirlenmiştir ($r=.217$; $r^2=.047$). Bulgulara göre saplantılı bağlanan katılımcıların benlik saygısı düzeyindeki toplam değişimin % 4.7'sini bağlanma biçimleri tarafından açıklanmaktadır.

Katılımcılarının bağlanma biçimlerinin çift uyum düzeylerini yordamada anlamlı bir yordayıcı olup olmadığını belirlemek için yapılan regresyon analizi tablo 3.36'da gösterilmiştir.

Tablo 3.36: Katılımcıların bağlanma biçimlerinin çift uyum düzeylerini yordamada anlamlı bir yordayıcı olup olmadığını belirlemek için yapılan regresyon analizi

Yordayan Değişkenler	Yordanan değişken					
	Çift Uyumu					
	r	r ²	Sd	Sh	F	p
Korkulu Bağlanma	,233	,054	114	19,19	6,56	,012
Kayıtsız Bağlanma	0148	,022	114	19,52	2,54	,113
Güvenli Bağlanma	,006	,000	114	19,74	,004	,950
Saplantılı Bağlanma	,278	,077	114	18,96	9,54	,003

Tablo 3.36’da görüldüğü gibi katılımcıların bağlanma biçimlerinin çift uyum düzeylerini yordamada anlamlı bir yordayıcı olup olmadığını belirlemek için yapılan regresyon analizi sonucunda korkulu ($r=.23;r^2=.054$) ve saplantılı ($r=.278;r^2=.077$) bağlanma biçimlerinin çift uyumlarını yordamada anlamlı bir yordayıcılar olduğu belirlenmiştir. Bulgulara göre korkulu bağlanma çift uyumundaki toplam değişimin % 5,4’ünü, saplantılı bağlanma ise çift uyumundaki toplam değişimin % 7,7’sini açıklayabilmektedir.

4. TARTIŞMA

Bu araştırmada, evli çiftlerde çift uyumunun, bağlanma biçimleri ve benlik saygıları arasındaki ilişkinin incelenmesi amaçlanmıştır. İkincil olarak evlilik uyumu ve benlik saygısının demografik değişkenlerden, cinsiyet, yaş, eğitim durumu, çalışma durumu ve kişilerin ebeveyn durumlarına göre farklılık gösterip göstermediğini belirlemektir. Ayrıca katılımcıların ebeveyn yaşantısı ile kendi aile yaşantıları arasındaki ilişki de incelenmiştir. Tartışma ve giriş bölümünde kullanılan “evlilik uyumu” ve “çift uyumu” aynı anlamda kullanılmaktadır.

Bu bölümde araştırmanın amaçları doğrultusunda yapılan ve bulgular bölümünde sunulan analizlerin sonuçları değerlendirilerek, literatür ışığında tartışılacaktır.

Bulgular doğrultusunda çift uyumu ile benlik saygısı arasında pozitif yönde anlamlı bir ilişki olduğu saptanmıştır (Tablo 3.14). Yüksek benlik saygısı olan kişiler kendilerini olduğu gibi –olumlu ve olumsuz yönleriyle- kabul ederler. Başkaları tarafından kabul edilme ile ilgili endişe taşımazlar. Bu durum, ikili ilişkilerinde düşük benlik saygısı olanlara kıyasla daha başarılı olmalarına etkindir. Baldwin ve Keelan (1999), yüksek benlik saygısı olan kişilerin, sosyal ilişkilerde olumlu bakış açısına sahip olduklarını ve diğer insanları kabul edilebilir olarak algıladıklarını belirtmektedir. Birçok araştırma düşük benlik saygısına sahip evli erkeklerin eşlerine

şiddet uyguladıklarını belirtmektedir (Ball, 1977; Coleman, 1980; Walker, 1979) (aktaran Goldstein and Rosenbaum, 1985).

Araştırma sonucunda yetişkin bağlanma stilleri ile çift uyumu arasında bir ilişki saptanmıştır (Tablo 3.15). Buna göre korkulu ve saplantılı bağlanma stilleri ile çift uyumu arasında negatif yönde anlamlı bir ilişki vardır. Yani, saplantılı ve korkulu bağlanma düzeyi arttıkça, çift uyum düzeyinin azaldığı bulunmuştur. Literatürde (Ör. Tutarel-Kışlak ve Çavuşoğlu, 2006; Gallo & Smith, 2001; Heene, Buysse, Van Oost, 2007; Scott, Cordova, 2002) evlilik uyumu ve bağlanma stilleri arasında anlamlı bir ilişki olduğu söylenmektedir. Hazan ve Shaver (2000) evli çiftler üzerine yaptığı çalışmada güvenli-güvenli bağlanma stiline sahip çiftlerin, güvenli-güvensiz ve güvensiz-güvensiz bağlanma stiline sahip olanlara kıyasla evlilik uyumlarının daha yüksek olduğunu bulmuştur. Bu sonuç literatürle desteklenmektedir.

Benlik saygısı ve bağlanma stilleri arasındaki ilişki incelenmiş ve bulgulara göre saplantılı bağlanma biçimi ile benlik saygısı arasında ters yönde anlamlı bir ilişki saptanmıştır (Tablo 3.16). Yani, benlik saygısı düştükçe saplantılı bağlanma stili artmaktadır. Bartholomew ve Horowitz'in (1991) benlik ve başkaları üzerinden kurduğu Dörtlü Bağlanma Modeli'ne göre; benlik modeli olumluysa kişi dışsal bir onaya ihtiyaç duymaksızın özsaygı ve sevilebilirlik duygusu taşımaktadır. Bu bağlamda olumlu benlik modeli, yüksek benlik saygısıyla ilişkilendirilebilir. Dörtlü Bağlanma Modeli'ne göre güvenli ve kayıtsız bağlanma stilleri olumlu benlik modeli, saplantılı ve korkulu bağlanma stilleri ise olumsuz benlik modeli içermektedir. Bu model de araştırma bulgusunu desteklemektedir. Literatürde bazı

araştırmalar da güvenli bağlanma stillinin, güvensiz bağlanma stiline oranla benlik saygısının daha yüksek olduğunu söylemektedir (Meyers, 1998; Büyükşahin, 2001).

Araştırmada çift uyum düzeylerinin, yaş grubu, cinsiyet, eğitim düzeyi ve ebeveyn durumları ile olan ilişkisi incelenmiş ve elde edilen bulgulara göre; yaş grubu ve çift uyumu arasında anlamlı bir ilişki saptanmamıştır (Tablo 3.17). Literatürdeki bazı çalışmalarda olduğu gibi katılımcıların çift uyum düzeyleri yaşlarından bağımsızdır (Fışıloğlu, 1992; Tutarel-Kışlak ve abuka, 2000).

Katılımcıların çift uyumlarının cinsiyete göre farklılık gösterip göstermediğini belirlemek için yapılan analizde anlamlı bir farklılığa rastlanmamıştır (Tablo 3.18). Literatürde cinsiyetin evlilik uyumu üzerinde etkili olmadığını gösteren birçok araştırma olduğu gibi (Gürsoy, 2004; Güven, 2005; Fışıloğlu, 1992; Polat, 2006), erkeklerin evlilik uyumlarının daha yüksek olduğunu belirten araştırmalar da mevcuttur (Akar, 2005; Guzman, 1996; şener ve Terzioğlu, 2008). Öte yandan kadınların evliliklerde erkeklere oranla daha uyumlu olduğunu, kadınların evlilik ilişkisi iyi veya kötü olsun, uyum sağlamak için daha çok çabaladığını belirten araştırmacılar da vardır (r. Honeycutt, 1993; Zeifmann ve Hazan, 2000) (aktaran Işınsu, 2003) Cinsiyetler arasındaki bu farklılıklar toplum içinde kadın-erkek rollerinin nasıl şekillendiğiyle ilgilidir. Ülkemizde yapılan çalışmalara bakıldığında Tutarel-Kışlak (1995) evlilik uyumu ile ilgili çalışmasında, kadınların uyum puanlarının erkeklerin uyum puanlarından daha yüksek olduğunu bulmuştur.

Tablo 3.19’da görüldüğü üzere çift uyum düzeyi ile eğitim durumları arasında anlamlı bir ilişki çıkmamıştır. Hamamcı (2005) ve Akar (2005), yaptıkları çalışmalar

sonucunda evlilik uyumu ile eğitim düzeyinin ilişkili olmadığını öne sürmüşlerdir. Fıfıloğlu (1992) ise araştırma bulgularının aksine eşlerin eğitim düzeyi ve evlilik uyumları arasında anlamlı ilişki olduğu sonucuna ulaşmıştır. Çalışmalar arasındaki bu farklılık örneklem grubunun farklılığıyla alakalı olabilir.

Araştırmada bulunması amaçlanan diğer ilişki de katılımcının ebeveyn yaşantısı ile kendi evlilik uyumu arasında olması beklenendir. Bu amaçla Tablo 3.20’de gösterilen bulgulara göre; anne-babası her zaman ayrılmayı düşünen katılımcıların tamamının çift uyum düzeyi yüksek çıkarken, ayrılmayı hiçbir zaman düşünmeyenlerin %84.5’inin çift uyum düzeyi yüksek çıkmıştır. Tabloya bakarak anne-babaları ayrılmayı sık düşünen katılımcıların, kendi evliliklerinde benzer olumsuz tabloyla karşılaşmamak için daha fazla özen gösterdikleri söylenebilir. Bu durumu savunma mekanizmalarından reaksiyon formasyon ile açıklamak mümkündür. Reaksiyon-formasyon, yani tersine döndürme bilinçdışındaki dürtüsel yapının, süperegonun baskısı nedeniyle bireyin kendini var edebilmesi için bu baskının tam tersi yönde bir kimlik oluşturma ihtiyacına verilen isimdir. Burada aile yaşantısında ayrılmayı sıkça düşünen ebeveynlere sahip bireyler, bilinçdışındaki bu bilgiyi saklama ihtiyacı hissetmektedir. Böylece kendi kurdukları evliliklerde yüksek bir çaba harcayarak uyum düzeyini arttırmaktadırlar.

Araştırmada anne-baba kavga etme sıklığı ile katılımcıların çift uyum düzeyleri arasındaki ilişki incelenmiş ve elde edilen bulgulara göre; ebeveyni sık kavga eden katılımcıların çift uyum düzeyleri daha düşük çıkmıştır (Tablo 3.21). Bu ilişkiye bakarak kişinin aile yaşamında gördüğü evlilik modelini kendi kurduğu evliliğe yansıttığı yorumu yapılabilir. Ebeveynleri boşanmış olan çiftlerin boşanma oranının

daha yüksek olduğunu vurgulayan Köknel (1994), bu bulguda görülen model almanın benzer bir örneğini vermektedir.

Araştırmada anne-babanın birbirlerine sevgi gösterme sıklığı ile katılımcıların çift uyum düzeyleri arasındaki ilişki incelenmiş ve elde edilen bulgulara göre; bireylerin anne-babalarının sevgilerini birbirlerine gösterip göstermemesinin çift uyumları üzerine bir etkisi yoktur (Tablo 3.22).

Araştırmada benlik saygısının, yaş grubu, eğitim düzeyi, iş durumu ve ebeveyn durumları ile olan ilişkisi incelenmiş ve elde edilen bulgulara göre; farklı yaş gruplarındaki katılımcıların benlik saygı düzeyleri benzerlik göstermektedir (Tablo 3.23). Bulguya göre, genç ve orta yetişkin döneminde olmak tek başına benlik saygısı düzeyinin belirleyicisi olmamaktadır. James'in çalışmaları kişinin başarmak istediklerine göre başardıkları ne kadar fazla ise benlik saygısının da o kadar yüksek olacağını göstermektedir. Ayrıca toplum tarafından kabul edilen başarısı ve statüsü benlik saygı düzeyini etkilemektedir. Benliğin (iş, arkadaş, mal vb.) uzantıları arttıka saygı düzeyi de bunlardan etkilenmektedir (aktaran Korkmaz, 1996). Genç ve orta yetişkin yaş dönemleri kişinin sosyal hayatta en aktif oldukları zamanlardır. Bu dönemlerde kişilerin benlikleri çok farklı değişkenlerden etkilenebilmektedir. Bu bağlamda sadece yaş düzeyi benlik saygısının tek belirleyicisi olmayabilir.

Tablo 3.24'te cinsiyet ve benlik saygı düzeyi arasındaki ilişkiye göre; kadın ve erkeklerin benlik saygı düzeyleri benzerlik göstermektedir. Başka bir deyişe cinsiyet, benlik saygısının tek başına bir belirleyicisi değildir. Literatüre bakıldığında cinsiyet ve benlik saygısı arasında farklı ilişkiler ortaya konulmuştur. O'malley ve

Backman (1979) üniversite öğrencileri arasında yaptığı çalışmada kız ve erkek öğrencilerin benlik saygı düzeyleri arasında anlamlı bir fark saptamamıştır. Maron ve Kayson (1984) ise benzer bir çalışmada erkek öğrencilerin kız öğrencilere oranla daha yüksek benlik saygısına sahip olduklarını bulmuşlardır (Akt. Korkmaz, 1996).

Tablo 3.25’de gösterilen benlik saygısı ve eğitim düzeyi arasındaki ilişkiye göre; ilköğretim mezunu olanlarla lisans mezunu olan katılımcıların görüşleri arasında, benlik saygısı düzeyi lisans mezunu olanların lehine olduğu belirlenmiştir. Dolayısıyla, eğitim düzeyi arttıkça benlik saygısı arttığı söylenebilir. Torucu (1990) ve Aksoy’un (1992) çalışmaları, anne-baba eğitim düzeyi ile çocuklarının benlik saygı düzeyi arasında pozitif anlamlı bir ilişki olduğunu söylemektedir. James’e göre kişinin kendi ait olduğunu söyleyebileceği her şey,örneğin; evi, işi, eğitimi, malı, mülkü vb., kişinin benliğinin uzantılarıdır. Benliğin uzantıları yükseldikçe de benlik saygısının yükselmesi beklenir (Akt. Korkmaz, 1996). Eğitim de bu uzantılardan biri olduğuna göre, araştırma sonucunda çıkan eğitim düzeyi-benlik saygısı ilişkisi bu araştırmayla da desteklenmektedir.

Benlik saygısı ve iş durumu arasındaki ilişkiyi inceleyen bulguya göre; bireyin benlik saygısı iş durumuna göre farklılık göstermemektedir (Tablo 3.26). Benliği etkileyen faktörlerden biri de kişinin iş durumudur. İşsiz olmak benlik saygısını zedeleyen bir unsurdur. Dongen’in (1996) yaptığı araştırmada çalışanlar çalışmayanlara oranla daha yüksek benlik saygısına sahip oldukları belirtilmiştir. Ancak bu araştırma böyle bir bulguya ulaşmamıştır.

Araştırmada benlik saygısının, anne-babanın kavga etme sıklığı ve kişinin kavgadan etkilenme düzeyleri incelenmiş ve elde edilen bulgulara göre; benlik saygısı ve anne-baba kavga etme sıklığı arasında ve benlik saygısı ve anne-babanın kavgasından etkilenme düzeyi arasında anlamlı bir ilişki bulunmamıştır (Tablo 3.27 ve 3.28). Tablo 3.29'da gösterilen bulgulara göre, bireyin anne-babalarının sevgilerini birbirlerine gösterip göstermemesinin benlik saygıları üzerine bir etkisi yoktur. Sonuç olarak kişinin ebeveyn durumu ile benlik saygısı arasında anlamlı ilişki kurulmamıştır. Erikson (1968), benlik kavramının yaşamın belirli dönemlerinde yaşa ve duruma göre değişkenlik gösterdiğini belirtmektedir. Psikososyal kuramlara göre benlik saygısı, sosyal ve fiziksel çevrede bireyin kendine düşen görevleri yerine getirme ve bununla ilgili olumlu dönüşler alma benlik saygısı gereksinimlerini doyurmaktadır. Benlik saygısı kişinin yaşamı boyunca sürer ve çevredeki değişikliklerden, insanlarla ilişkilerden ve mesleki yönlerden etkilenebilir (aktaran Korkmaz, 1996). Bu araştırmanın katılımcıları genç ve orta yetişkinlik yaş dönemlerinden olduğu için, benlik durumlarının ebeveyn yaşantılarıyla ilişkilendirilmemesi doğaldır. Zira ergenlikten yetişkinliğe geçişte kişi yaşamında eğitim, iş, arkadaş, sevgili vb. farklı dinamikler etkili olmaktadır.

Katılımcıların anne-babalarının ve kendilerinin ev dışı faaliyetlerin ne kadarını birlikte geçirdikleri konusunda anlamlı bir ilişki olup olmadığı araştırılmış ve elde edilen bulgulara göre; ebeveynleri ev dışı faaliyetleri birlikte gerçekleştiren bireyler, yetişkin olduğunda aynı davranışı göstermemektedir (Tablo 3.31). Bu durumda kişinin ebeveyninde gördüğü uyumlu davranışı kendi eşiyile yapamadığı söylenebilir.

Araştırma bulguları göz önüne alındığında daha farklı bir yaklaşımla bu araştırmanın kapsamı ve içeriği genişletilebilir. Büyük kentte yaşayan ve büyük bir bölümü (%80.2) en az ortaöğretim mezunu olan katılımcıların evlilik uyumu algılarıyla, daha küçük yerleşim biriminde yaşayan ve eğitim seviyesi daha düşük olan kişilerin evlilik uyumunu algılamaları farklı olacaktır. Bu bağlamda Anadolu'da yaşayan ailelerde kadının daha kabullenici ve uzlaşmacı olduğu düşünülerek, orada yapılacak olan bu tip bir çalışmada kadınların çift uyum düzeylerinin daha yüksek olabileceği düşünülmektedir. Ayrıca katılımcı sayısını arttırarak Türkiye'nin yaygın çift profili çıkartılabilir. Buna bağlı olarak bölgesel farklılıklar belirlenebilir. Son olarak çalışmada çocuk sayısı incelenmemiştir. Yeni bir çalışmada çocuğun çift uyumuna etkisi incelenebilir. Çocuk sahibi olmak ve benlik saygısı arasındaki ilişki sorgulanabilir.

5. KAYNAKLAR

Ainsworth, M. D. S., Blehar, M. C., Waters, E., & Wall, S. (1978). Patterns of attachment: A psychological study of the strange situation. *Hillsdale, NJ: Lawrence Erlbaum Associates Inc.*

Akar, H. (2005). Psikiyatrik yardım talebi olanlar ile yardım talebi olmayan ve boşanma aşamasında olan çiftlerde; çift uyumu ve kişilik özellikleri arasındaki ilişkinin karşılaştırılması. Yayımlanmamış uzmanlık tezi, Bakırköy Prof. Dr. Mazhar Osman Ruh Sağlığı ve Sinir Hastalıkları Eğitim ve Araştırma Hastanesi, 12. Psikiyatri Birimi.

Akdemir, A., Karaoğlan, A., & Karakaş, G. (2006). Çift terapisi. *Türkiye’de Psikiyatri*, 8(2), 123-128.

Arıkoğlu, A.P. (2003). Üniversite öğrencilerinde sosyo-duygusal uyum ve bağlanma stilleri. Yüksek lisans tezi, Boğaziçi Üniversitesi, Psikoloji Bölümü.

Armsden, G., & Greenberg, M.T. (1987). Inventory of parent and peer attachment. (4 Mayıs 2010’da <http://prevention.psu.edu/pubs/documents/IPPAmanual0809.pdf> adresinden indirildi.)

Ateş, R., Erdoğan, İ., Ergin, H., Gül, G., Şenel, H.G., G.Özkardeş, O., ve ark. (2004). *Evlilik okulu*. İstanbul: Remzi Kitabevi.

Aydın, S. (2002). Bağlanma stili ve motivasyon profili. Ankara Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi.

Baldwin, M. W., & Keelan, J. P. R. (1999). Interpersonal expectations as a function of self-esteem and sex. *Journal of social and personal relationships*, 16(6), 822-833.

Bartholomew, K. & Shaver, P.R., (1998) Methods of Assessing Adult Attachment: Do They Converge?, Simpson J.A. & Rholes, W. S. (Ed.), *Attachment Theory and Close Relationships* (pp. 25-45). London: Guilford Press

Bartholomew, K. & Horowitz, L.M. (1991) *Attachment styles among young adults: A test of a four-category model*.

Binici Azizoğlu, S. Psikolojik Yardım İçin Başvuruda Bulunan ve Bulunmayan Evli Çiftlerin Evlilik İlişkilerini Değerlendirmelerinin Karşılaştırılması. Doktora Tezi, Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Psikoloji Anabilim Dalı, 2000.

Bowlby, J. (1980). *Loss: Sadness & Depression in Vol. 3 of Attachment and Loss*. London, NY: Hogarth Press

Bowlby, J. (1988). *A Secure Base: Parent- Child Attachment and Healthy Human Development*. NY: Basic Books

Bowlby J. (1973). *Attachment and loss: Vol. 2. Separation, Anxiety and Anger*. New York: Basic Books.

Brennan, K. A., Clark, C. L., & Shaver, P. R. (1998). Self- report measurement of adult attachment: An integrative overview. In J. A. Simpson and W. S. Rholes (Eds.), *Attachment theory and close relationships* (pp. 46- 76). New York: Guilford Press.

Büyüksahin, A. (2001) Yakın ilişki kuran ve kurmayan üniversite öğrencilerinin çeşitli sosyal psikolojik etkenler yönünden karşılaştırılması. Ankara Üniversitesi. Sosyal Bilimler Enstitüsü Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi.

Bylsma, W.H., Cozzarelli, C. and Sumer, C.C. (1997). Relation between adult attachment styles and global self-esteem. *Basic and Applied Social Psychology*, 19(1), 1–16.

Canel, A.N. (2007). Ailede Problem Çözme, Evlilik Doyumu ve Örnek Bir Grup Çalışmasının Sınanması, Doktora Tezi, Marmara Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Rehberlik Ve Psikolojik Danışma Ana Bilim Dalı.

Cevher, F.N., & Buluş, M. (2007). Benlik kavramı ve benlik saygısı: önemi ve geliştirilmesi, *Akademik Dizayn Dergisi*, 2, 52-64.

Collins, N. L., Guichard, A. C., Ford, M. B., & Feeney, B. C. (2004). Working models of attachment: New developments and emerging themes. In W. S. Rholes, & J. A. Simpson (Eds.), *Adult Attachment: Theory, research, and clinical implications* (pp. 196-239). New York: Guilford Press.

Curun, F. (2006). Yüklemeler, iletişim çatışmaları, cinsiyet ve cinsiyet rolü yönelimi ile evlilik doyumu arasındaki ilişki. Doktora Tezi, Ankara Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Psikoloji Anabilim Dalı.

Cüceloğlu, D. (2000). *İnsan ve Davranışı*, İstanbul: Remzi Kitabevi

Çalışır, M. (2009). Yetişkin bağlanma kuramı ve duygulanım düzenleme stratejilerinin depresyonla ilişkisi. *Psikiyatride Güncel Yaklaşımlar*, 1, 240-255.

Çınar, L. (2008). Evlilik Doyumu: Cinsiyet Roller ve Yardım Arama Tutumu, Yüksek Lisans Tezi, Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Eğitim Bilimleri Anabilim Dalı, Rehberlik ve Psikolojik Danışmanlık Anabilim Dalı.

Çuhadaroğlu, F. (1989). Üniversite Gençliğinde Kimlik Bocalamaları. *Üniversite Gençliğinde Uyum Sorunları Sempozyumu Bilimsel Çalışmaları*. Ankara: Bilkent Üniversitesi Psikolojik Danışma ve Araştırma Merkezi.

Davila, J., Karney, B.R. & Bradbury, T.N. (1999). Attachment change process in early years in marriage. *Journal of Personality and Social Psychology*, 76, 783-802

Dongen, C.J.V. (1996). Quality of life and self-esteem in working and nonworking persons with mental illness. *Community Mental Health Journal*, 32(6), 535-548

Emiroğlu K (2002). *Gündelik Hayatımızın Tarihi*. Dost Yayınları, 44-5

Erdoğan, S. (2007). Evlilik uyumu ile psikiyatrik rahatsızlıklar, bağlanma stilleri ve mizaç ve karakter özellikleri arasındaki ilişkilerin incelenmesi. Yüksek Lisans Tezi, Gazi Üniversitesi Tıp Fakültesi Psikiyatri Anabilim Dalı.

Eiden, R.D., Teti D.M. & Corns, K.M. (1995) Maternal working models of attachment, marital adjustment, and the parent-child relationship. *The Society for Research in Child Development Inc.*, 66, 1504-1518.

Esenay, F.I. (2002). Üniversite öğrencilerinde sağlık davranışlarının sosyal destek ve benlik saygısı ile ilişkinin incelenmesi. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. İzmir: Dokuz Eylül Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü.

Ergin, N.G. (2008). Evli ve boşanmış kişilerin evlilik uyumu ve cinsiyetçilik açısından karşılaştırılması, Yüksek Lisans Tezi, Ankara Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Psikoloji Anabilim Dalı.

Feeney, J.A. (2002). Attachment, marital interaction and relationship satisfaction: A diary study. *Personal Relationships*, 9 (1), 39-55.

Fışıloğlu, H. (1992). Lisans üstü öğrencilerinin evlilik uyumu. *Psikoloji Dergisi*, 7(28), 16-24.

Fışıloğlu, H., Demir, A. (2000). Applicability of the dyadic adjustment scale for measurement of marital quality with Turkish couples. *European Journal of Psychological Assessment*, 16, 214-218

Fidanoğlu, O. (2006). Evlilik uyumu, mizah tarzı ve kaygı düzeyi arasındaki ilişki. Yüksek Lisans Tezi, Marmara Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü.

Gallo, L.C., & Smith T.W. (2001). Attachment style in marriage: Adjustment and responses to interaction. *Journal of Social and Personal Relationships*, 18(2), 263-289.

- Glenn, N. (1990). Quantitative Research on Marital Quality in the 1980's: A Critical View. *Journal of Marriage and the Family*, 60(3), 569-576.
- Goldstein, D. & Rosenbaum, A. (1985). An evaluation of the self-esteem of maritally violent men. *Family Relations*, 34, 425-428.
- Gökçe, B. (1996). *Türkiye'nin toplumsal yapısı ve toplumsal kurumları*, Ankara, Savaş Yayınevi.
- Gökmen, A. (2001). Evli eşlerin birbirlerine yönelik kontrolçülük ve bağımlılık algılarının evlilik doyumu üzerindeki etkisi. Yüksek Lisans Tezi, Hacettepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.
- Gökmen, D. (2009). Kadın sığınma evinde yaşayan şiddet görmüş kadınlar ile eşleriyle birlikte yaşayan şiddet görmüş kadınlar arasındaki psikolojik dayanıklılık ve bağlanma durumlarının karşılaştırılması. Maltepe Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Psikoloji İnsan Bilimleri ve Felsefe, Klinik Psikoloji Anabilim Dalı.
- Guzman, R. C. (1996). Attitudes toward traditional versus egalitarian gender roles in dual- earner marriages and their effect on marital satisfaction. MS Thesis. California State University, Long Beach.
- Güngör, D. (2000). Bağlanma stillerinin ve zihinsel modellerin kuşaklararası aktarımında anababalık stillerinin rolü. Yayınlanmamış Doktora Tezi, Ankara Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Gürsoy, F. Ç. (2004). Kaygı ve demografik değişkenlerin evlilik uyumu ile ilişkisi. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Mersin Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Eğitim Bilimleri Ana Bilim Dalı, Eğitimde Psikolojik Hizmetler Bilim Dalı.
- Güven, N. (2005). İlişkilerle ilgili bilişsel çarpıtmalar ve evlilikte problem çözme becerilerinin evlilik doyumu ile ilişkisi. Ankara Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Eğitim Bilimleri Anabilim Dalı, Rehberlik ve Psikolojik Danışmanlık Programı.
- Hamarta, E., Arslan, C., Saygın, Y., & Özyeşil, Z. (2009). Benlik saygısı ve akılcı olmayan inançlar bakımından üniversite öğrencilerinin stresle başa çıkma yaklaşımlarının analizi. *Değerler Eğitim Dergisi*, 7(18), 25-42
- Hashmi, H. A., Khurshid, M., & Hassan, I. (2007). Marital adjustment, stress and depression among working and non-working married women. *Internet Journal of Medical Update*, 2(1), 19-26.
- Hazan C., & Shaver, P. (1987) Romantic love conceptualized as attachment process. *J Pers. Soc. Psychology*, 52, 511- 524.
- Hazan C, & Shaver, P. (2000) Bağlanma: Yakın ilişkilerle ilgili araştırmalar için bir çerçeve (çev: Ali Dönmez). *Türk Psikoloji Bülteni*, 16(7): 29-50.

Hazan, C., Gur-Yaish, N., & Campa M. (2004). What does it mean to be attached? J. A. & Rholes, W. S. (Ed), *Adult Attachment: Theory, Research and Clinical Implications* (pp. 55-85). London: The Guilford Pres.

Heene, E., Buysse, A., & Van Oost P. (2007). An interpersonal perspective on depression: The Role of Marital Adjustment, Conflict Communication, Attributions, and Attachment Within a Clinical Sample, Vol. 46, No. 4, 499-514. (<http://onlinelibrary.wiley.com/doi/10.1111/j.1545-5300.2007.00228.x/full> adresinden 16.05.2010 tarihinde indirildi.)

Herzberg ve Hammen (1999). Attachment cognitions predict perceived and enacted social support during late adolescence. *Journal of Adolescent Research*, Vol. 14, No. 4, 387-404.

Hünler, S. O. & Gençöz, T. (2003). Boyun eğici davranışlar ve evlilik doyumu ilişkisi: Algılanan evlilik problemleri çözümünün rolü. *Türk Psikoloji Dergisi*, 18(51), 99-108.

Işınsu, M. (2003). İkili ilişki biçim ve süresi ile bağlanma stilleri arasındaki bağlantılar. Yüksek Lisans Tezi, Ankara Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü

Kart, M. (2008). Yetişkin bağlanma stilleri ve çalışma davranışı: Hekimlerle yapılan bir çalışma. *Mülkiye Dergisi*, 245

Kavlak, O., & Şirin, A. (2009). Maternal bağlanma ölçeği'nin Türk toplumuna uyarlanması. *Uluslararası İnsan Bilimleri Dergisi*, 6(1), 188-202

Koç, M. (2009/b). Dindarlık ile benlik saygısı arasındaki ilişki: yetişkinler üzerine ampirik bir araştırma, *Uludağ Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi*, 18(1), 473-493.

Korkmaz, M. (1996). Yetişkin örneklem için bir benlik saygısı ölçeğinin güvenilirlik ve geçerlik çalışması. Ege Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Psikoloji Anabilim Dalı, Yüksek Lisans Tezi.

Köknel, Ö. (1994). *İnsanı Anlamak*, 5, İstanbul: Altın Kitaplar.

Lawrence, E., Eldridge, K. A. & Christensen, A. (1998). The enhancement of tradational behavioral couples therapy: Consideration of individual factors and dyadic development. *Clinical Psychology Review*, 18, 6, 745-764.

Mikulincer, M.,& Shaver, P.R. (2007). Attachment in adulthood: structure, Dynamics and change. *The Guilford Press*, 29-51

Özgüven, İ.E. (2000). *Evlilik ve Aile Terapisi*, Ankara: Nobel Yayın Dağıtım.

Kılıç, E., Taycan, O., Belli, A.K., & Özmen, M. (2007) Kalıcı ostomi ameliyatının beden algısı, benlik saygısı, eş uyumu ve cinsel işlevler üzerine etkisi. *Türk Psikiyatri Dergisi*, 18(4), 302-310.

Klohnen, E., C. & John, O., P. (1998). Working models of attachment: A theory-based prototype approach. Simpson, J.A. & Rholes, W.S. (Ed.), *Attachment Theory and Close Relationships* (pp. 115-140). London: The Guilford Press.

Larzelere, R. E. & Huston, T. L. (1980). The dyadic trust scale: Toward understanding interpersonal trust in close relationships. *Journal of Marriage and the Family*, 42(3), 595- 604.

Levy, K. N., Blatt, S. J. ve Shaver, P. R. (1998). Attachment styles and parental representations. *Journal Of Personality And Social Psychology*, 74 (2), 407- 419.

Levy, T. M. (2000). Handbook of Attachment Interventions. *Academic Press*.

Meyers, S. (1998). Personality correlates of adult attachment styles. *The Journal of Social Psychology*, 138 (3), 407-419

Murphy, B.,& Bates, G.W. (1997). Adult attachment styles and vulnerability to depression. *Personality Individual Differences*, 22 (6), 835-844

Murray, S.L., Holmes, J.G. & Griffin, D.L. (2000). Self-esteem and quest for felt security: how perceived regard regulates attachment processes. *Journal of Personal and Social Psychology*, 78(3), 478-498.

Özenç, E. (2002). Bağlanma stilleri eş seçimi ile kritik ve kritik olmayan evlilik dönemlerindeki doyum üzerindeki rolü. Yüksek Lisans Tezi, Orta Doğu Üniversitesi, Sosyal Bilimler

Polat, D. (2006). Evli bireylerin evlilik uyumları, aldatma eğilimleri ve çatışma eğilimleri arasındaki ilişkilerin bazı değişkenler açısından incelenmesi. Yayımlanmamış yüksek lisans tezi, Ankara Üniversitesi.

Razı G.S., Kuzu A., Yıldız A.N., Ocakçı A.F., & Arifoğlu B.C. (2009). Çalışan gençlerde benlik saygısı, iletişim becerileri ve stresle baş etme. *Koruyucu Hekimlik Bülteni*, 8(1), 17-26.

Rosenberg, M. (1965) Society and the adolescent self-image. *Princetor, Princeton University Press*

Sharpley, C. F. & Khan, J. A. (1980). International journal for the advancement of counselling, self-concept, values-systems and marital adjustment: Some implications for marriage counselors. 3(2), 137-145.

(<https://springerlink3.metapress.com/content/g502x162174gx2v8/resource-secured/?target=fulltext.pdf&sid=lia21555w3dae245dqjmlw3b&sh=www.springerlink.com> adresinden 16.05.2010 tarihinde indirildi.)

Shaver, P.R. & Brennan, K.A. (1992). Attachment styles and the ‘‘Big Five’’ personality traits: their connections with each other and with romantic relationship outcomes. *Personality and Social Psychology Bulletin*, 18(5), 536–545.

Scher, A. & Mayseless, O. (1994). Mothers' attachment with spouse and parenting in the first year journal of social and personal relationships. 11(4), 601-609

Simpson, J. A. & Rholes, W. S. (1998). Attachment in adulthood. Simpson, J. A. & Rholes, W. S (Ed.), *Attachment Theory and Close Relationships* (pp. 3-21). London: The Guilford Press

Simpson, J. A. & Rholes, W. S. (2004). Basic concepts and contemporary questions. Simpson, J. A. & Rholes, W. S. (Ed.), *Adult Attachment: Theory, Research and Clinical Implications* (pp. 3-14). London: The Guilford Pres.

Sümer N. (2006) Yetişkin bağlanma ölçeklerinin kategoriler ve boyutlar düzeyinde karşılaştırılması. *Türk Psikoloji Dergisi*, 21(57): 1- 22.

Sümer, N., & Güngör, D. (1999a). Yetişkin bağlanma stilleri ölçeklerinin Türk örnekleme üzerinde psikometrik değerlendirilmesi ve kültürlerarası bir karşılaştırma. *Türk Psikoloji Dergisi*, 14, 71-106.

Sümer, N., & Güngör, D. (1999b). Çocuk yetiştirme stillerinin bağlanma stilleri, benlik değerlendirmeleri ve yakın ilişkiler üzerindeki etkisi. 14, 35-38.

Şener, A. ve Terzioğlu, G. (2008) Bazı sosyo-ekonomik ve demografik değişkenler ile iletişimin eşler arası uyuma etkisinin araştırılması. *T.C. Bakanlık Aile ve Sosyal Araştırmalar Genel Müdürlüğü Eğitim-Kültür ve Araştırma Dergisi*, 4 (13), 1-7.

Tezer E., Kemer G., Çetinkaya E., Bulgan G. (2008). İkili ilişkiler güven ölçeğinin geçerlik ve güvenilirlik çalışmaları. *Türk Psikolojik Danışma ve Rehberlik Dergisi* 29 (3), 65- 74.

Tutarel-Kışlak, Ş. (1995). Cinsiyet, evlilik uyumu, depresyon ile nedensel yüklemeleri arası ilişkiler üzerine bir araştırma. Ankara Üniversitesi. Sosyal Bilimler Enstitüsü Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi.

Tutarel-Kışlak, Ş. (1997). Evlilik uyumu ile nedensellik ve sorumluluk yüklemeleri arasındaki ilişkiler. *Türk Psikoloji Dergisi*, 12(40), 55-64.

Tutarel-Kışlak, Ş. (1999). Evlilikte Uyum Ölçeğinin (EUÖ) güvenilirlik ve geçerlik

çalışması. *3P Psikiyatri Psikoloji Psikofarmakoloji Dergisi*, 7(1), 50-57.

Tutarel-Kışlak, Ş. & Çabukça, F. (2002) Empati ve demografik değişkenlerin evlilik uyumu ile ilişkisi, *Aile ve Toplum Eğitim-Kültür ve Araştırma Dergisi*, 5, 35-41.

Tutarel-Kışlak, Ş. ve Çavuşoğlu, Ş. (2006) Evlilik uyumu, bağlanma stilleri, yüklemeler ve benlik saygısı arasındaki ilişkiler, *Aile ve Toplum Dergisi*, 3(9), 61-68.

Tümer, A. B. (1998) Evli çiftlerde gözlenebilen çatışma odakları ve iletişim sorunları. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi, Dokuz Eylül Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Eğitim Bilimleri Bölümü, İzmir.

Üretmen, S. (2003). Yetişkin bağlanma stilleri, mekana bağlanma eğilimi ve keşfetme yönelimi arasındaki ilişkiler. Yüksek Lisans Tezi, Hacettepe Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü

Wearden, A., Lambertson, N., & Walsh, V., (2005). Adult attachment, alexithymia and symptom reporting. *Journal of Psychoanalytic Research*, 58, 279-288.

Yalom, M. (2002). Antik çağlardan günümüze evli kadının tarihi. Çev. Z. Yelçe, N. Domaniç. *Çitlembik Yayınları*, İstanbul. A History of the Wife. Harper Collins.

Yılmaz, A. (2001). Eşler arasındaki uyum, anne-baba tutumu ve benlik algısı arasındaki ilişkilerin gelişimsel olarak incelenmesi. *Türk Psikoloji Dergisi*, 16 (47) 1-20.

6. EKLER

EK-1

KİŞİSEL BİLGİ FORMU

Bu araştırma ikili ilişkilerde bağlanma stilleriniz ile benlik saygınız arasındaki ilişkiyi belirlemek amacıyla yapılmaktadır. Bu formun üzerine isminizi yazmanız istenmemektedir. Görüşleriniz bu araştırma için çok değerlidir. Bu nedenle hiçbir maddeyi boş bırakmamanız oldukça önemlidir. Teşekkür ederiz.

1. Cinsiyet: Kadın ( ) Erkek ( )

2. Yaş: ( )

3. Eğitim durumu: ( ) Lise ( ) Üniversite mezunu ( ) Lisansüstü ( ) Diğer .....

4. İş durumu: ( ) Çalışıyor ( ) Çalışmıyor

Aşağıdaki çocukluk döneminizde yaşadığınız aile durumu ile ilgili soruları yanıtlayınız.

5. ( ) Anne-Baba birlikte ( ) Anne-Baba ayrı ( ) Diğer .....

6. Anne ve babanız birbirlerini teşvik edici fikir alışverişlerinde bulunur muydu?
( ) Her zaman ( ) Bazen ( ) Hiçbir zaman

7. Anne babanız ev dışı faaliyetlerinin ne kadarını birlikte yapardı?

- ( ) Hepsini
- ( ) Bazılarını
- ( ) Çok azını
- ( ) Hiçbirini

8. Anne babanız arasında çıkan uyumsuzluklar genellikle:

- ( ) Babanın susması ile
- ( ) Annenin susması ile
- ( ) Karşılıklı anlaşmaya varılarak sonuçlanırdı.

9. Anne ve babanız boşanmayı, ayrılmayı ne sıklıkla düşünür ya da tartışırdı.

- ( ) Her zaman ( ) Bazen ( ) Hiçbir zaman

10. Anne ve babanız ne sıklıkla kavga ederlerdi ?

- ( ) Her zaman ( ) Bazen ( ) Hiçbir zaman (12. Sorudan devam ediniz)

11. Anne ve babanızın kavga etmesi sizi nasıl etkilerdi ?

- ( ) Çok etkilendim ( ) Biraz etkilendim ( ) Hiç etkilenmedim

12. Anne babanız sevgilerini birbirine gösterir miydi ?

- ( ) Evet ( ) Hayır

13. Aşağıda belirtilen cümlelerden ailenizin durumu hakkında hissettiğinizi en iyi şekilde tanımlayan ifadeyi lütfen işaretleyiniz.

Aile hayatımdan memnundum. Kendi aile yaşantımda aynı mutluluğu hissediyorum.

Aile hayatımdan memnun değildim. Kendi aile yaşantımda aynı şekilde hissediyorum.

Aile hayatımdan memnundum. Ama kendi aile yaşantımda aynı mutluluğu hissetmiyorum.

Aile hayatımdan memnun değildim. Ama kendi aile yaşantımda mutluluğu hissediyorum.

İLİŞKİ ÖLÇEKLERİ ANKETİ (İÖA)

Aşağıda yakın duygusal ilişkilerinizde kendinizi nasıl hissettiğinize ilişkin çeşitli ifadeler yer almaktadır. Yakın duygusal ilişkilerden kastedilen arkadaşlık, dostluk, romantik ilişkiler ve benzerleridir. Lütfen her bir ifadeyi bu tür ilişkilerinizi düşünerek okuyun ve her bir ifadenin sizi ne ölçüde tanımladığını aşağıdaki 7 aralıklı ölçek üzerinde değerlendiriniz.

1-----2-----3-----4-----5-----6-----7
 Beni hiç Beni kısmen Tamamıyla
 tanımlamıyor tanımlıyor beni tanımlıyor

1. Başkalarına kolaylıkla güvenemem.
2. Kendimi bağımsız hissetmem benim için çok önemli.
3. Başkalarıyla kolaylıkla duygusal yakınlık kurarım.
4. Bir başka kişiyle tam anlamıyla kaynaşıp bütünleşmek isterim.
5. Başkalarıyla çok yakınlaşırsam incitileceğimden korkuyorum.
6. Başkalarıyla yakın duygusal ilişkilerim olmadığı sürece oldukça rahatım.
7. Yalnız kalmaktan korkarım.
8. Başkalarına rahatlıkla güvenip bağlanabilirim.
9. Başkalarının bana dayanıp bel bağlaması konusunda oldukça rahatımdır.
10. Başkalarının bana, benim onlara verdiğim değer kadar değer vermediğini kaygılanırım.
11. Kendi kendime yettiğimi hissetmem benim için çok önemli.
12. Başkalarının bana bağlanmamalarını tercih ederim.
13. Başkalarıyla yakın olmak beni rahatsız eder.
14. Başkalarının bana, benim istediğim kadar yakınlaşmakta gönülsüz olduklarını düşünüyorum.
15. Başkalarına bağlanmamayı tercih ederim.
16. Başkaları beni kabul etmeyecek diye korkarım.

ROSENBERG BENLİK SAYGISI ÖLÇEĞİ (RBSÖ)

AÇIKLAMA: Lütfen her soruyu dikkatli bir şekilde okuyup, kendinize en uygun olan şıkkı (X) ile işaretleyiniz.

1. Kendimi en az diğer insanlar kadar değerli buluyorum.
 Çok doğru
 Doğru
 Yanlış
 Çok yanlış
2. Bazı olumlu özelliklerim olduğunu düşünüyorum.
 Çok doğru
 Doğru
 Yanlış
 Çok yanlış
3. Genelde kendimi başarısız bir kişi olarak görme eğilimindeyim.
 Çok doğru
 Doğru
 Yanlış
 Çok yanlış
4. Ben de diğer insanların birçoğunun yapabildiği kadar bir şeyler yapabilirim.
 Çok doğru
 Doğru
 Yanlış
 Çok yanlış
5. Kendimde gurur duyacak fazla bir şey bulamıyorum.
 Çok doğru
 Doğru
 Yanlış
 Çok yanlış
6. Kendime karşı olumlu bir tutum içindeyim.
 Çok doğru
 Doğru
 Yanlış
 Çok yanlış
7. Genel olarak kendimden memnunum.
 Çok doğru
 Doğru
 Yanlış
 Çok yanlış

8. Kendime karşı daha fazla saygı duyabilmeyi isterdim.

- Çok doğru
- Doğru
- Yanlış
- Çok yanlış

9. Bazen kesinlikle kendimin bir işe yaramadığımı düşünüyorum.

- Çok doğru
- Doğru
- Yanlış
- Çok yanlış

10. Bazen kendimin hiç de yeterli bir insan olmadığımı düşünüyorum.

- Çok doğru
- Doğru
- Yanlış
- Çok yanlış

ÇİFT UYUM ÖLÇEĞİ

Birçok insanın ilişkilerinde anlaşmazlıkları vardır. Lütfen aşağıda verilen maddelerin her biri için siz ve eşiniz arasındaki anlaşma veya anlaşmama ölçüsünü aşağıda verilen altı düzeyden birini seçerek belirtiniz.

Aileyle ilgili parasal işlerin idaresi.....

Eğlenceyle ilgili konular.....

Ölçeğin tamamına ulaşmak için aşağıda yazılı adresle iletişime geçiniz.

Yazışma adresi: Prof.Dr. Hürol Fışiloğlu
ODTÜ Psikoloji Böl.
06531 Ankara

7. ÖZGEÇMİŞ

PINAR TURANLI

Acıbadem Akçaağaç Sok. Saray Apt. No:14 D:5 Üsküdar / İstanbul
pinarturanli@yahoo.com
0532.2059018
Doğum Yılı ve Yeri: 16.10.1984 / İstanbul

İş Deneyimi

- Eylül 2010 – devam**   DOUBLETREE BY HILTON
İnsan Kaynakları Asistanı
- Ekim 2009 – Haziran 2010**   VALİDEBAĞ ANAOKULU
Part time- Psikolog
- Eylül 2009 – Mayıs 2010**   ÖZEL NOKTA ANAOKULU
Part time - Psikolog
- Ekim 2008 – Şubat 2009**   KOŞUYOLU KALP HASTANESİ
Gönüllü Stajyer Psikolog
- Temmuz 2007 – Mart 2008**   İNPRODA İNSAN KAYNAKLARI DANIŞMANLIĞI
Yardımcı Danışman, Danışman Asistanı, Jobula.Com
İçerik Asistanı
- Şubat 2007 – Haziran 2007**   EKOL PSİKOLOJİK DANIŞMANLIK VE
REHBERLİK
Part Time Psikolog, Asistan

Staj Deneyimi

Haydarpaşa Numune Hastanesi Psikiyatri Kliniği
Acıbadem Huzurevi
Doğuş Koleji Rehberlik Servisi

Eğitim

MALTEPE ÜNİVERSİTESİ, Klinik Psikoloji (Ekim 2008 – Ekim 2010)

MALTEPE ÜNİVERSİTESİ, Psikoloji (Tam Burslu) (Ekim 2002 – Haziran 2006)

ŞİŞLİ ANADOLU LİSESİ (1996 - 2002)

Bilissel Davranışçı Terapi, POEM, Doç. Dr. Hakan Türkçapar (2009)
Viyana Test Sistemi Lisans Semineri (2009)

Diller

İngilizce Çok İyi (*TOEFL 210*)
Almanca Az

Üye Olduğu Dernek

Türk Psikologlar Derneği (TPD)

Bilgisayar

MS Office (Access, Excel, Word, Power Point)